

D A Á T T I T T A M

1 9 8 9 . V . 1 2 . P É N T E K

I/7.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

Kié a város?

Az emberek joggal háborognak. Megpróbálják szóvá tenni panaszukat a legkülönbözőbb fórumokon. De hát próba — szerencse... Elmondani elmondják, meg is hallgatják őket, válaszolnak is valamit, mégpedig úgy, hogy igyekeznek meggyőzni őket: úgy van jól, ahogy van, s egyébként is, a folyamat elindult, most már visszafordíthatatlan. Többször kerülne a bontás, mint az eddigi építkezés. No és a pénzt a megyétől, illetve a — valamilyen — minisztériumtól kapták. Amennyiben lemondtak volna róla, más — számtalan — helyet leltek volna elköltésére, befektetésére az illetékesek.

És háborognak az emberek, mert amíg a várost elkerülő út épült, kényszerhelyzetként a forgalom az egyik családiház utca felé haladt át. Egy idő elteltével az épületek falain hajszálrepedések támadtak, majd itt-ott újjnyíva szélesedtek, tántogtak. Ebből következően hullott a vakolat. A lakók bejelentést tettek — persze, a városi tanácsra. De melyiken? S akkor most kanyarodjunk vissza a címhez!

A kérdésre — mármint hogy kié a város? — az lenne a kézenfekvő válasz, hogy mindazoké, akik az adott városban élnek. A következő kérdés: az adott város legkülönbözőbb ügyeit ki döntheti, ki dönti el? A válasz az — szintén csak — lenne, hogy az állampolgárok által megválasztott vezetők, illetve testületek.

A kérdések különösen akkor jogosak, ha a tolnai megyeszékhelyről beszélgetünk. Azok ugyanis több szempontból is kiszolgáltatottak, s több malomkő között őrölnék. Arról van szó, hogy a vezetőkön ma már a közvélemény mindent számon kér. Van, amit jogosan, mást pedig éppenséggel teljesen alaptalanul — mert nem ismerik — ugyan miért nem, kinek a mulasztása miatt nem? — a döntésmechanizmusokat. S máris leszögezhetjük, hogy jelenlegi döntési rendszerünk igencsak anarchikus, másrészt pedig valamiképpen kiszolgáltatottá teszi — például — a tanácsokat.

Vegyünk egy szekszárdi példát, azt, amit fentebb már említettünk. Az elterelő út északi ágának úgy kellett volna megépülnie, hogy a munkálatokban a Közlekedési Minisztériumnak, a megyei tanácsnak, no, és a városi tanácsnak kellett volna megállapodnia. Am a város vezetőit erre a megbeszélésre egyszerűen meg sem hívták. Egyébként a logikus az lett volna, ha a szoban forgó utat délről kezdték volna építeni. Ezt a városban — a megyeszékhelyen — élők jól tudták, csak hogy beleszólási joguk nem volt. Viszont ha az út költségéhez a kétharmad résznyi támogatást nem fogadták volna el, mert a logika és észszerűség szerint kötötték volna magukat, akkor az egész költség a tanácsot, illetve az állampolgárokat terhelte volna. Így maradt az eredeti döntés meghatározta folyamat, miközben a lakosság a megyeszékhely vezetőit átkozta, s a károkért is őket marasztalták el.

Amennyiben alulról építkező lenne a költségmechanizmus, akkor kiküszöbölhető lenne sok hibás döntés, kevesebb jogtalan vád érné a megyeszékhelyek tanácsának vezetőit, s a jórészt racionálisan gondolkodó többség is mellettük állna, nem pedig szemben velük.

Még jobban leegyszerűsítve a dolgokat; amennyiben a tanács középiskola építéséhez kap támogatást, hiába van szükség általános iskolára, abból a pénzből nem építheti azt. Vagy azon is sokan háborognak, hogy miért építenek a domboldalon a tehetősebbek kénye-kedve szerint vízlevezető utakat, illetve útnak használható árkokat? Hát kérem azért, mert ahhoz kaptak támogatást, mégpedig a költségek 82 százalékát. A megmaradt 18-at kellett csupán pótolnia a városnak. Csak hát az emberek többsége ezt nem érti, mert ezek a szomorú, ám súlyos gondokat okozó tények általában titokban maradnak. Egyébként pedig ki az a tanácsi vezető, aki ilyen támogatást visszautasít? Egyszerűen tényként fogja föl a célt, s jobb híján azt épít, amit valahol kiszabtak számára, számukra.

Erre persze mondhatná bárki is, hogy a tanács rendelkezék a saját pénzeszközeivel — saját belátása szerint. De honnan lenne szegénynek jelentős pénzeszköze? Honnan akkor, amikor a városban levő gazdálkodó szervezetek adója nem az illetékes tanácshoz „fut be”, hanem a nagy közönsébe... Mert amennyiben a logika törvényei szerint így történe, más volna a helyzet. Mondjuk: a tanácsok a befolyt adóból húsz százalékot fizetnének a közönsébe, a többivel pedig maguk rendelkeznének, a megfelelő rangsort tartva... S úgy hiszem, amíg ezeket a — településeket sújtó — rendelkezéseket nem állítják a fejükről a talpukra, addig hiába minden, kár a szép szóért, a könyörgésért, de kár a háborgásért is.

Reménykedjünk? Reménykedjünk! Például abban, hogy mielőbb megépül Szekszárdnál a nagy elterelő út! És reménykedjünk abban is, hogy megépültéig nem dől össze, vagy legalábbis nem rongálódik meg nagyon a még szép városközpont.

V. Horváth Mária

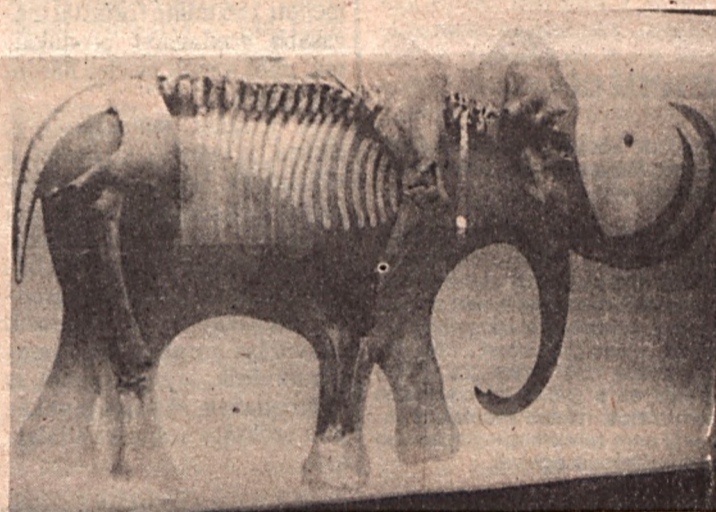
Ósi örökség

* * *

„Hatalmas mennyiségű, részben még feltáratlan szellemi képességet örököltünk nemcsak a görögöktől és Rómától, nemcsak Úr városától vagy Memphisztől, hanem a jégkorszakok sokkal-sokkal régebbi halász-vadász népeitől is. Mindazt, amit előszeretettel nevezünk saját gondolkodásmódunknak, a mammutvadászok vagy az újkőkori parasztek félelmei és előítéletei valószínűleg ugyanúgy meghatározták, mint a régi sémi népek vallásos érzései, vagy a görögök elmékedő észjárása... Nemcsak Plátón és az Újtestamentum számít örökségünknek, hanem a kőkori mágia véres rítusai, valamint a sámánok és a próféták világának irracionális rettegéssel teli szertartásai is.” (S. Piggott.)

Ezek a mondatok vezetik be azt az ősrégészeti kiállítást, amit tegnap nyitottak meg a szekszárdi múzeumban, ami felvette alapítójának, Wosinsky Mórnak a nevét.

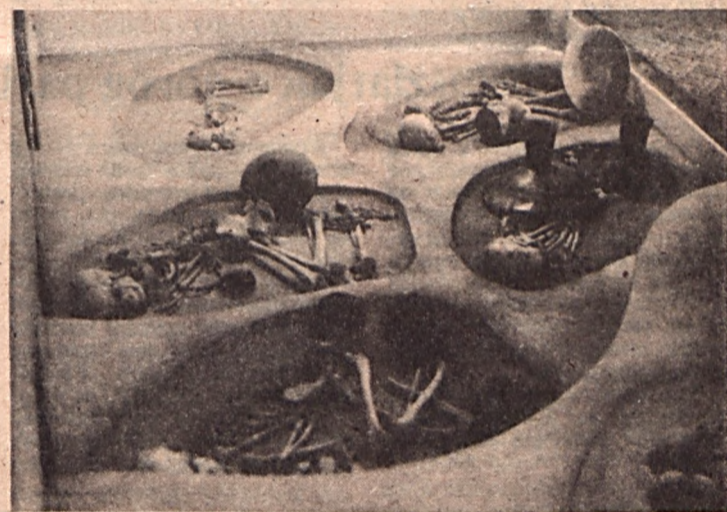
* * *

A mammutrekonstrukció a megtalált csontok felhasználásával készült

A névadó mellszobra és alkotója, Farkas Pál szobrászművész

A Mórág — Tűzködbombon folyó feltárás egy részletének bemutatása

Egyhangú döntés Sztálinról

Az Országgyűlés második napján történt

Csütörtökön délelőtt 9 óra körül folytatta munkáját az Országgyűlés májusi ülészaka. A Minisztertanács nevében Kulcsár Kálmán igazságügy-miniszter terjesztette elő a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosítási javaslatát, amely a PTK kamatrendelkezéseinek megváltoztatását kezdeményezi.

A jelenleg érvényes szabályozás szerint a PTK 8 százalékos kamata meg az ügyleti és a késedelmi kamat értékét. Kulcsár Kálmán rámutatott: az évi 8 százalékos törvényes kamatérték a mai gazdasági körülmények között már nem reális. Évek óta meghaladja azt az árszínvonal emelkedésének üteme, a bankok által felvett vagy nyújtott hitelek kamatának mértéke.

Az új szabályozás 20 százalékos kamat-felsőhatárt állapít meg, s a szerződő felek szabadságát mindössze annyiban kívánja kötni, hogy a szerződő felek ettől fölfelé nem térhetnek el. Ugyanez vonatkozik a késedelmi kamatra is. A tör-

vényjavaslat szerint pénztartozás esetén a késedelem időpontjától kezdődően a gazdálkodó szervezetek és a magánszemélyek egységesen 20 százalékos kamatot kötelesek fizetni akkor, ha a tartozás egyébként kamatmentes. Ha pedig jogszabály vagy szerződés alapján kamat is jár, a kötelezett ennek évi 8 százalékos kamattal növelt összegét köteles megfizetni, tehát összesen 28 százalékos megfizetésére köteles a késedelmes teljesítő.

Az Országgyűlés a törvény módosító javaslatot vita nélkül, öt tartózkodás mellett elfogadta.

A napirendnek megfelelően ezután az Országgyűlés törvényjavaslatot tárgyalt meg az országgyűlési képviselők és a tanácsotagok választásáról szóló 1983. évi III. törvény módosításáról. Évtizedek óta először fordult elő, hogy képviselő tartott exposit az általa kezdeményezett törvényjavaslatról.

Bödöné Rózsa Edit (Csongrád m., 3. vk.), a Taurus Gumi- gyár energetikusa expozejában

utalt arra, hogy két fordulóban tárgyaljanak az új választójogi törvényről; ez eredetileg nem szerepelt a Tisztelt Ház munkaprogramjában.

A Bödöné Rózsa Edit által benyújtott törvényjavaslatot, a jogi, igazgatási és igazságügyi bizottság jelenlétevel együtt a képviselők 2 el-lenzavazattal és 11 tartózkodással elfogadták.

A napirendnek megfelelően ezután a „Joszif Visszarionovics Sztálin generalisszimusz emlékének megőrkítéséről szóló 1953. évi I. törvény” hatályon kívül helyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása következett.

Kulcsár Kálmán igazságügy-miniszter kifejtette, hogy a korábban elhangzott ezzel kapcsolatos interpellációra ő már választott, így további indoklás felesleges, mindenki érzi a törvényjavaslat jelentőségét. Határozathozatal következett: az Országgyűlés egyhangúlag hatályon kívül helyezte a Sztálin emléket megőrkítő törvényt.

Állattenyésztő mérnököket képeznek Kaposváron

Szeptemberben megkezdik az állattenyésztő agrármérnökök képzését Kaposváron. Az Agrártudományi Egyetem kaposvári állattenyésztési karrán folyik majd a képzés, az országban egyetlen helyen.

— Olyan fordulónak tekintjük ezt, mint az 1970–71-es tanévet, amikor az addigi felsőfokú technikum főiskolai rangot kapott — mondta dr.

Széles Gyula egyetemi tanár, a kaposvári állattenyésztési kar dékánja. — A döntést szervezeti integráció előzte meg: a Dunántúlon megalakult agrártudományi egyetemen egyetemi rangú karként foglalkozunk állattenyésztő üzemmérnök-képzéssel. Valamely egyetem rangját alapvetően két tényező határozza meg. Az egyik az, hogy ott egyetemi szintű szakemberképzés folyik, másfelől tudományos kutatással és ahhoz kapcsolódó innovációs tevékenységgel lehet megalapozni az egyetemi rangot, és szakmai berkekben elfogadhatóvá tenni azt.

Nyílt levél a Csehszlovák Szocialista Köztársaság magyarországi nagykövetének

MDF-sajnálkozás

Az 1968-as eseményeket megfontolva és újraértékelve arra a megállapításra jutottunk, hogy a Magyar Néphadsereg 1968. augusztusi fegyveres beavatkozása a Csehszlovák Szocialista Köztársaság ügyeibe, nem a magyar nép elhatározásából történt.

Annak tudatában, hogy 1968. augusztus 20-án 23 órakor Csehszlovákia határainak önkényes és fegyveres átlépése megsértette az Egyesült Nemzetek Alapokmányát, a Varsói Szerződés Szerződését, amely szerint a szerződő szocialista államok csapatai csak közös megegyezés alapján léphetnek a másik szerződő állam területére; valamint annak felismerésében, hogy a fegyveres támadó fellépés tudatos félrevezetésen alapult, mely szerint a csehszlovák államhatalom legitím szervei kérték a fegyveres beavatkozást, szükségességnek tartjuk az akkori hivatalos magyar eljárás kritikáját és felülvizsgálatát.

Ma már köztudott, hogy a nemzetközi jogot is sértő inváziót egy olyan nem létező okmánya alapozták, amely csak 1968. augusztus 21-én látott napvilágot.

Ezzel szemben 1968. augusztus 21-én a csehszlovák államhatalom törvényes képviselői: Ludvík Svoboda államfő, Jozef Smrkovsky a nemzetgyűlés elnöke és Oldřich Cerník a kormány elnöke határozottan kijelentették, hogy nem kérték beavatkozást a Varsói Szerződés tagállamaitól és tiltakoztak a katonai megszállás ellen. Ugyanezt jelentette ki a Magyar Televízióban elhangzott interjújában Alexander Dubček, a párt akkori főtitkára is. A segítségkérés bizonyítékát az elmúlt több mint 20 év alatt senkinek sem sikerült felmutatni. Kormányunk akkori eljárását tévedésnek és szovjet parancs szolgai végrehajtásának minősítjük, sajnálkozásunkat fejezzük ki azért, hogy mi magyarok, akik 1956-ban ugyanúgy megszenvetjük az

idegen katonai hatalom elnyomását és beavatkozását, résztvettünk – a nép megkérdésezése és felhatalmazása nélkül – a csehszlovák demokratizálódási kísérletek eltiprásában.

Ezzel a katonai lépéssel, fegyverrel segítettük a szlovákiai magyar nemzeti kisebbséget megfosztani olyan széles körű és demokratikus nemzeti jogoktól, melyeket 1968. október 27-én a nemzeti jogalkotmánytörvény megszavazásával már elérték.

Mindezeket átgondolva indokoltnak tartjuk, hogy Csehszlovákia népei és nemzetei előtt sajnálkozásunkat fejezzük ki az 1968-ban történtekért, bár elhatározásukban semmi szerepünk nem volt.

Kérjük, hogy levelünket szíveskedjék kormányára tudomására hozni.

Magyar Demokrata Fórum
budapesti I-XII. kerületi szervezete

Lemondott az Erdélyi Szövetség elnöke

Márton János, az Erdélyi Szövetség elnöke az alábbi nyilatkozatot közzétételére kérte az Országos Sajtószolgálatot.

A három lemondott alelnök – Csiki László, Halász Péter és Köteles Pál – nélkül az Erdélyi Szövetség feladatait nem látom megoldhatónak. Ezért én is lemondok elnöki megbízatásomról.

Diplomata feleségét bántalmazták Bukarestben

Egy nyugatnémet diplomata feleségét bántalmazta egy román rendőr Bukarestben a nyílt utcán két héttel ezelőtt.

A források szerint Julis Dreessen, a nyugatnémet konzul felesége fényes nappal hazafe-

lé ment, amikor lakásától 100 méterre egy rendőr nekítámadt: megütötte, a földre lökte és megrugdalta.

A rendőr támadását semmi nem indokolta – tették hozzá a források.

Választási kampány

Feloszlatják a görög parlamentet

Pénteken feloszlatják a görög parlamentet, amelynek mandátuma ugyancsak június 2-án járna le, de Andreasz Papandreu miniszterelnök – a parlament elnökével való egyetértésben – eleget tesz az ellenzék kérésének. A képviselők így „teljes erőbórással” résztvehetnek pártjaik választási kampányában, amely szombattól hivatalosan is megkezdődik.

Az alkotmány szerint legfeljebb 40 nappal az általános választások előtt oszlatható fel a parlament.

A parlamenti választások – mint ismeretes – június 18-án lesznek, s a választási kampány gyakorlatilag március vége óta folyik. Az előrejelzések a Konsztantín Micotakiszt vezette jobboldali új demokrácia-pártja választási győzelmével számolnak, amely azonban aligha lesz elég egypárti kormány alakításához. Ezért nem kizárt egy – némileg meggyengült – Pánhel-lén Szocialista (PASZOK) és megerősödött baloldali együttműködés sem a választások után, bár ennek lehetőségét egyelőre a „baloldali

koalíció” következetesen elutasítja, míg Papandreu következetesen számol vele.

A választási kampánynak máris megvannak a maga „szenczációi”: Mikisz Theodorakis, akit mindenképp kommuniszként ismert a világ, most a konzervatív Micotakisznak remél „teljes győzelmet”. Ellentétben a New York Times-szal, amely szerint ez a győzelem egyáltalán nem biztos, miután Micotakiszt távolról sem rendelkezik Papandreu politikai képességeivel...

Dávid és Góliát párharca

Kié Panama és a csatorna?

Az Egyesült Államoknak nemrégén még több katonája volt a Panama-csatorna övezetében, mint a 2,3 millió lakosú, kicsiny ország egész 15 000 fős hadserege. A „déli parancsnokság” gyalogosi, légi és tengeri támaszpontjain ma már csak 10.000 amerikai katonai állomásozik, de a szám híven mutatja a lényegét a Washington és Panama között második éve tartó heves csatározásokban.

A századunk elején, 9 évi munkával, 380 millió dolláros költséggel épült víziút a közelmúltig állam volt az államban: a csatornaövezetben amerikai közigazgatás működött, az iskoláktól a postáig, a rendőrségtől a bíróságig minden Washington alá tartozott, s természetesen a hadászati fontosságú, egyúttal jelentős jövedelmet hajtó víziút is. Panama azonban, valamennyi közép- és latin-amerikai ország erkölcsi támogatásával, mind nyomatékosabban igényelte a bizony gyarmati állapotok felszámolását. A demokratapárti Carter elnöknek köszönhetően 1977-ben sikerült is a kompromisszumos megállapodás: a szerződések szerint az Egyesült Államok 2000-ig fokozatosan átadja az övezetet és a víziutat Panamának, de a csatorna státusának semlegesnek kell maradnia. Magyarán: Panamának mindenkor, mindenkinek biztosítania kell a víziút akadálytalan használatát.

E paragrafus – az amerikai értelmezés szerint – lehetővé teszi, hogy az Egyesült Államok a jövőben bármikor katonailag is beavatkozzék a csatorna „védelmébe” – ha úgy látja, hogy akadályozzák annak használatában. Az elmúlt időszak washingtoni utalásai szerint egy olyan panamai rendszer, mint a jelenlegi, Manuel Noriega tábornok irányítása alatt, ilyen fajta akadályt jelenthet.

A mindenkor amerikai kormányok a közelmúltig jól együttműködtek a mindenkor panamai katonai rendszerekkel – pél-

dául Omar Torrijos tábornokkal, mivel a csatorna-szerződéseket megkötötték. Washington bizalmasa, egyes hírek szerint sokáig a CIA fizetett embere volt Manuel Noriega is. Miután azonban 1986-ban kábítószert- és fegyvercsempészség miatt vádat emeltek ellene az Egyesült Államokban, azóta próbálják eltávolítani és olyan személlyel felváltani, aki nem veszélyezteti az amerikai érdekeket. A masszív diplomáciai nyomás után Reagan elnök megszüntette a Panamának nyújtott katonai és gazdasági segítyt, a kereskedelmi kedvezményeket, azután a csatorna használatáért járó pénzek kifizetését is. Megalapozottnak tűnnek a hírek, hogy a CIA titokban vagy tízmillió dollár felhasználásával belső puccsot készített elő (egy titkos rádióadót le is foglaltak), de ez sem hozott sikert.

Noriega tábornok hatalmon maradt s bízott abban, hogy a múlt vasárnap választáson jelöltje győz. A jelek szerint a Washington által támogatott ellenzék kapott nagy többséget, de a kormány az eredmény meghamisításával próbálkozott. E helyzetben nem kis nyomás nehezedik George Bush elnökre a jobboldal részéről: mutassa meg, hogy a hatalmas Egyesült Államok nem enged évszámra packázni magával.

Az elnök azonban óvatos – és joggal. Egy Panama elleni katonai lépés nemcsak a kis ország amúgy is erős Amerika-ellenes indulatait szítaná fel végtelenen, hanem Dávid és Góliát párharcaiban a kicsiny mellé állítaná a földrészt valamennyi országát. Washingtonnak így aligha marad más választása, mint hogy továbbra is diplomáciai módszerekkel, latin-amerikai országok támogatását megnyerve próbáljon érvényt szerezni panamai politikai és katonai érdekeinek.

Heltai András
(Washington)

Teljesítették az előírásokat

A Tatabányai Bányák gazdálkodása

A Tatabányai Bányák vezetői meghatározott időnként kötelesek tájékoztatni a szanáló szervezetet gazdálkodásuk alakulásáról. A vállalat idei első negyedévi teljesítményéről elkészült részletes jelentés kedvező változásokról tanúskodik. Pontról-pontra teljesítették mindazokat a tennivalókat, amelyeket erre az időszakra előírt számukra a szanáló szervezet.

A tervezettnél több szén és brikettet termeltek, és hőértékben is többet produkáltak a tervezettnél a vállalat dolgozói az év első negyedében. Korszerűsítették a szénelőkészítő műben a technológiát, hogy magasabb kalóriájú szén szállításra alkalmas legyen, mert az ilyen tüzelőanyag iránt alaposan megnőtt a lakosság igénye. Brikettből kizárólag első osztályút gyártottak. Mindezek hatására nőtt a vállalat árbevétele. A termelési érték 12, a termelékenység csaknem 30 százalékkal javult a vállalat üzemeiben a múlt év hasonló időszakához képest.

Radikálisan csökkentették a veszteségforrásokat és mérsékeltek a különféle kiadásokat is. A vállalat pénzügyi helyzetének javítására 200 millió forint értékű váltót hoztak forgalomba. Változatlanul gondot okoznak a késedelmesen fizetők, akik jelenleg is 50 millió forinttal tartoznak a Tatabányai Bányáknak.

Összességében nyereségesen dolgoztak az első negyedévben a tatabányai bányászok, és a csökkentett állami támogatás mellett 186 millió forinttal magasabb eredményt produkáltak, mint a múlt év első három hónapjában.

A létszám mérséklését is előírta a szanáló szervezet a vállalatnak. Minden állománycsoportban csökkent a létszám, s jelenleg ezerhétszázhetvennel kevesebben dolgoznak a bányákban, mint a múlt év hasonló időszakában. A dolgozók eltávolítása azonban még spon-tán történik, sajnos olyanok is felmondanak, akiknek munkájára szüksége volna a vállalatnak.

Kizárólag nemzetközi együttműködéssel

Mikor lehet konvertibilis a forint?

A valuta konvertibilitását hosszú ideig szinte kizárólag a nemzetközi árucserre és idegenforgalom kapcsán emlegettük. A lakosság milliós tömegei számára a világtúlvél és a turistaellátmány emberközelbe hozta a konvertibilitás fogalmát s az ilyen tulajdonsággal rendelkező külföldi fizetőeszközöket.

Mit kell tudni az átválthatóságról?

A konvertibilitás iránti közérdeklődést újabban azok a ki- és bejelentések is növelték, amelyek a nagy nyilvánosság előtt hangoztak el, utalva arra, hogy számos nyomasztó gondunk enyhítését, megoldását meg kell várni, ha konvertibilis lenne a nemzeti valuta, másrészt azt tudhattuk meg, hogy szakértő bizottság kapta feladatul e téma tanulmányozását.

Addig is gyarapítsuk konvertibilitással összefüggő ismereteinket. Nemzeti valutánk, a forint 1946-ban akkor született, amikor világméretben sem működött a valuták átválthatósága, a forinthez kapcsolódó elvárásaink netovábbja az volt, hogy nemzetgazdasági keretek között minél tovább őrizze értékét. Generációk követték egymást, s a konvertibilitásról nem is szereztek gyakorlati ismereteket, tapasztalatokat. Az átlag ember – a néhány nyugati országot megjárta turista – úgy képzei el a konvertibilitást – magyarul az átválthatóságot –, hogy saját nemzeti valutája, fizetőeszköze tetszés szerinti mennyiségben szabadon átváltható más valutákra, a hazai pénz korlátlanul vihető külföldre, a külföldi pedig haza. Nos, a mindenkorlátozástól mentes teljes körű átválthatóság csak a békeidőben létezett, amikor a bankjegy csak helyettesítőként működött az aranyérmék mellett, s ez utóbbiak aranytartalmuk szerint egymásra, bankjegyekre voltak átválthatók.

De jure – de facto

Némi túlzással azt mondhatnánk, hogy ahány ország, annyiféle a konvertibilitás. S az sem ritka, hogy a konvertibilis valutával rendelkező országok időről időre korlátozzák az átválthatóságot, a tőke mozgást, más valuták befogadását, vagy a saját valutában való tőke kivitelt. A jelenlegi konvertibilitás sokféle formájú lehet. Van de jure – tehát deklarált – és de facto – tehát gyakorlatban érvényesülő konvertibilitás.

Létezik jegybanki konvertibilitás, amikor az átválthatóság kizárólag a jegybankok között érvényesül. A konvertibilitás regionális jellegű is lehet, ebben az esetben az átválthatóság csak az adott övezetben, országocsonponon belül biztosított. Létezik külső konvertibilitás – ilyenkor az úgynevezett devizakülföldi számára adott az átváltás – s van belső konvertibilitás, amely az átváltást a valutabelföldi számára is lehetővé teszi.

Egy másik osztályozás szerint korlátozott a konvertibilitás, ha az átválthatóság csak a folyó fizetési mérleg tételeire – az árucserforgalomra,

nemzetközi fuvarozásra, biztosításra – terjed ki. Nagyobb fokú az átválthatóság, ha a fizetési mérleg egészére – tehát a tőke mozgások tételeire is – kiterjed.

A nemzetközi valutaalap alapszabálya szerint egy valuta akkor konvertibilis, ha az átválthatóság legalább a fizetési mérleg folyó tételeire – ezek a tőkehozam, a profit és a kamat – kiterjed.

Az átválthatósághoz nemzetközi elismerés kell

A második világháború szétrombolta a valutáris együttműködést. A nyugat-európai országok nemzeti valutáik konvertibilitását pénzügyi együttműködés eredményeként állították helyre. 1950-ben megalapították az Európai Fizetési Uniót, amely az együttműködő országok közötti sokoldalú elszámolásokat végezte. A passzívum növekvő hányadát – kezdetben 40–50, majd 70, végül 100 százalékát aranyban vagy dollárban kellett teljesíteni. A 100 százalékos elérésekor az együttműködő országok valutái de facto konvertibilissé váltak s ennek deklarálására 1958 után került sor. A dolog lényege és semmiképpen sem mellőzhető tanulsága, hogy a fejlett nyugat-európai országok is nemzetközi együttműködéssel jutottak el a konvertibilitás helyreállításáig. Világviszonylatban is csak elvéve akad példát arra, mikor egyes országok – történetesen az olajban és a valutatartalékban gazdag arab államok – önállóan és önerőből deklarálták a konvertibilitást. Van még egy lényeges tanulság: a konvertibilitás bejelentése, megvalósítása mind az egyes országok, mind az együttműködők esetében a gazdaság dinamizálódása, kiegyensúlyozott fejlődése időszakában következett be.

A konvertibilitás kinyilvánításának, működésének, fenntartásának alapvető feltétele: olyan versenyképes exportpotenciál és teljesítmény, amely folyamatosan tudja biztosítani az ország behozatalának s folyó fizetési kötelezettségeinek devizafedezetét; megfelelő mennyiségű, értékű deviza – és aranytartalék; olyan hitelképesség, amely mind elvben, mind gyakorlatban lehetővé teszi a hitelfelvételt.

A nemzetközi tapasztalatok figyelembevételével a konvertibilitás megszerzésének az is feltétele, hogy az ország legjelentősebb gazdasági, külkereskedelmi, pénzügyi partnerének erős konvertibilis valutája legyen. A nemzetközi valuta-megosztás fejlődésével növekszik a külkereskedelmi nyitottság s a munkamegosztásban való hatékony beilleszkedéshez szükség van a pénz értékmerő funkciójára, a nemzeti valuta ilyen vagy olyan mértékű átválthatóságára. Ezt érzékeljük manapság nálunk is, amikor a kiutkeresés közben a konvertibilitás hiányába ütközünk.

Pártok, politika ingyenmunka

A napokban apróbetűs közlemény adta hírvilág az újságokban, hogy megalakult a Környezetvédelmi Munkáspárt, mely mindjárt felhívással is fordult — nos; nem a társadalomhoz, hanem az iskolás gyerekekhez. Társadalmi munkára, a közterületek, elborított hulladék eltávolítására szólította fel őket.

Nem tudom, kicsodák-micsodák állnak e kezdeményezés mögött, mert nem derült ki a közleményből. Hadd legyen jóhiszemű és hadd feltételezzem, hogy jószándék vezeti őket. Mégis azt kell mondanom, hogy az a jószándék igencsak szerencsétlen formában ölt testet. Nem mintha elvitatható a jogot bárkitől is a pártalakításra. Csak hogy a pártok politikai küzdelemre valók, átfogó politikai elgondolások megvalósítására szolgáljanak, és olyan érdekek kifejezői, amelyek az élet legkülönbözőbb területein egyaránt megjelennek. A hulladékelktakarítás, a közterületek tisztasága fontos dolog ugyan, de nem politikai feladat. Illyen célra pártot alakítani nem való.

A legtágabban értelmezett környezetvédelem persze már sok szállal kapcsolódik a politikához, de a nyugati környezetvédő pártok (a Zöldek) eddigi története azt mutatja, hogy ilyen alapon sem könnyű világos politikai programot kidolgozni. A magam részéről úgy vélekedem, hogy nálunk ötletes kezdeményezésekkel fellépő környezetvédő mozgalomra nagy szükség van ugyan, de környezetvédő pártra aligha. Annál is kevésbé, mert a különféle pártok programjai kitérnek a környezet megóvásával kapcsolatos feladatokra is. Természetesen ez csak a magánvéleményem, és távol álljon tőlem, hogy bárkit is hibáztassak, ha a környezetvédelemnek önálló párt alakításával kíván nyomtatékot adni. Akkor azonban ki kell dolgozni a probléma politikai összefüggéseit is, vagyis olyan átfogó politikai elgondolással kell előállnia, mely a környezetvédelmi elképzeléseket szerves részként foglalja magába.

Az apróbetűs közleményben szereplő ún. Környezetvédelmi Munkáspárt ezt nem teszi meg. És arról sem tudok, hogy bármiképpen is kapcsolódna a közvélemény elött eddig ismertté vált és tömeges szervezésében már helyüket megálló környezetvédelmi mozgalmakhoz.

Amde más aggályom is támadt a Környezetvédelmi Munkáspárt közleményének olvasán. Bármennyire nemesnek és hasznosnak tűnik is a kezdeményezés tömege arányú környezetvédő társadalmi munkások elindítására, szem előtt kell tartanunk két tény. Az egyik az, hogy a kommunista pártoktól az évtizedek alatt messzemenően le-

járta a köz javára végzett ingyenmunkát, hiszen a tetszetős jelszavak sokszor (így például az ún. kommunista szombatok esetében) jobbra arra szolgáltak csak, hogy a dolgozóktól megvonhassák a jogos járandóságukat. Az embereknek az is a kedvüket szegte, hogy míg ők a közjóért fáradoztak, a köz maga (vagyis inkább a közérdek képviselőit kizárólag állam) nagyraagyó és okatlan tervek megvalósítását hajszolta, és túlméretezett, nehézkes gépezete nyaklód nélkül szórta a közpénzeket, felemésztette a közvagyonot.

A másik alapvető tény, mely megfontolandóvá teszi, hogy indokolt-e a társadalmi munkában megnyilatkozó bizalom, már az előbbiből következik. Csak olyan rendszerben és csak olyan rendszerben érdemes néhanapján — kivételes, rendkívüli helyzetekben — akár ingyen is dolgozni, amely a hétköznapokon rendet tud tartani a gazdaságban és a közigazgatásban, érdeme szerint megfizeti a munkát és olyan tervekét kíván megvalósítani, amelyeket a társadalom a magáénak vall. Vagyis: csak demokráciában érdemes áldozatot hozni, de a demokráciára többek közt épp az a jellemző, hogy ilyen áldozatot csak rendkívüli időkben kér az állampolgároktól. Ha minden helyeslem a pártalakítást környezetvédelmi részfeladatok jegyében, ha általában ellenzem is az ingyenmunkát, még helyérvelni is ismerhetek el minden kezdeményezést, mely helyi, községi politikai vagy községfejlesztési feladatok megoldására irányul. Valóban szükséges, hogy ezek végezt megmozduljanak az emberek, és erőfeszítéseiket különféle egyesületek vagy valamely feladatra alkalmas létesült bizottságok fogják össze. Ilyen testületekkel alakulhatnak esetleg a helyi népfelügyelőbizottságok is. Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy mindez még helyi szinten sem pótolja a politikai döntéseket.

A községi politikának, a helyi fejlesztési tevékenységnek a nagypolitika szabja meg a kereteit. A nagypolitika viszont a pártok keretei közt, a pártok révén valósul meg egy demokráciában. És épp az tesz valóságos párttá egy politikai szervezetet, hogy az országos politika dolgairól sajátos, kidolgozott elgondolása van, amit a parlamentben képvisel és aminek a közélet, az államélet különböző ágazataiban igyekszik érvényt szerezni.

Nem elég fölvenni a „párt” elnevezést — országos koncepciókban kell politizálni. És demokráciába aligha illik olyan szervezet, mely tén csak azért nevezze pártnak magát, hogy elvonja a közönséget az érdemi politikától, a valódi pártoktól.

Gadó György

Bős—Nagymaros

Leállítani, helyreállítani

A Független Környezetvédő Munkáspárt Előkezesítő Bizottságának állásfoglalása a Bős—nagymarosi vízlépcsőrendszer építéséről. A Független Környezetvédő Munkáspárt Előkezesítő Bizottsága követeli a kormánytól — még az építkezések jelenlegi előrehaladottságának ellenére is — az építkezések azonnali leállítását és a környezeti károk helyreállításának haladéktalan megkezdését!

Erveink — többek között — a következők:
— Mivel eddig a vízlépcsőrendszer teljes kivitelezésének csupán körülbelül 10 százaléka készült el, és az összes költség hozzávetőleg 1 milliárd dollár lenne, így a jelenlegi gazdasági, politikai körülmények között teljesen abszurd minden további kockázatvállalás, pénzpozsekolás és környezetrombolás.

— Javasoljuk a kormánynak, hogy vegye figyelembe azt is, hogy a világ más részein a Bős—nagymarosi építkezések 1989-es mértékétől már a megvalósítás maga-

sabb fokán álló beruházásokat is leállítottak.

— Javasoljuk továbbá, hogy a kormány tanulmányozza az Egyesült Államok egy környezetvédő szervezetének azt a felhívását, amelyben a saját felajánlása mellett nemzetközi adakozásra szólít fel, bevonva a Világbankot is, annak a csomagtervnek a teljesítésébe, amely szerint annyival csökkentene Magyarország adóssághalmányát, amennyibe a helyreállítás kerül, ha a kormány leállítja az építkezéseket.

— Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy az International Rivers Network múlt évi San Francisco-i besorolása szerint a világ húsz legveszélyesebb duzzasztógát-építését közül a Bős—nagymarosi a szomorú 10. helyet foglalja el.
— Kinyilvánítjuk, hogy támogatunk minden olyan kül- és belföldi kezdeményezést, amely az építkezés leállítását utáni helyreállításokat szolgálja, melyekben a Független Környezetvédő Munkáspárt is részt kíván majd venni. (OS)

Egy magángazdaság alapuló bányási kis falu fejlődéstörténete

Kaptunk jogot és vettünk földet

A Jugoszláviai Bányához tartozó Szentmihály (Miha Jlovo) paraszti társadalmának átalakulása igen gyors és mélyreható volt az elmúlt bő 40 esztendő során. Szentmihály falu fejlődése nem nevezhető tipikus vajdasági modellnek. Amiben ők leginkább eltérnek az átlagos fejlődéstől, az a múltbeli szegénységben és az azt követő hirtelen meggazdagodásban fogható meg, annak minden előnyös és hátrányos velejárójával együtt. A Bányában azok a települések, ahol a lakosság túlnyomó többsége magyar, nem képeznek egységes övezetet, mert ott a magyarok nyelviileg elszigetelt kis- és középfalvakban élnek. Legismertebb ilyen település Torda, Székelykeve, Magyarcseregye, Tóba, Ürményháza, Szaján, Sándoregyháza és természetesen Szentmihály. Ez utóbbi kivételével az 1960-as és 70-es években a lakosság gyors fogyásnak indult, mert a kisgyermekes szülők közül nagyon sokan elköltöztek Ausztráliába, Nyugat-Európába, illetve legtöbbször a Magyarország közvetlen határán fekvő Szabadkára. Szentmihályról azért nem mentek el az emberek, mert a mezőgazdasági magánszektorban nagyon jól feltalálták magukat.

Bálint Sándor szerint a mai falu helyére az első telepesek 1796-ban érkeztek. A múlt század negyvenes éveiben a földesúr Kiss Ernő — az aradi vitézének egyike — volt. 1852—1856 között a sövényházi Pallavicini uradalomról számos hajléktalanná vált dohánykertész család költözött a faluba. Dohánytermesztéssel a mai napig foglalkozik a lakosság.

Szentmihály 14 km-re van Beeskerekhez, az egykori Torontál vármegye székhelyéhez. A második világháború után, a lakosság minden egyes népszámlálás alkalmával 1300 körül alakult. Több mint 90 %-a most is magyar.

A településen nincsen egyetlen vállalat sem. Mintegy kétszázötvenen állnak munkaviszonyban, fele helyben dolgozik, fele ingázik. Az aktív lakosság többi része a mezőgazdasági magánszektorban keresi meg kenyerét.

A falu csak 1963-ban kapott villanyáramot. De ma már szinte minden utcája — társadalmi munkából le van betonozva. Minden negyedik házban van telefon. Viszont a Beeskerekre vezető műútja (1971-ben épült) olyan keskeny, hogy csak egyetlen jármű közlekedésére alkalmas. (Ezért nincsen rajta a jugoszláv autótérkép.) A szembejövő forgalom számára helyenként kitérők vannak.

1962-ig csak 5 általános osztálya volt a helyi iskolának, azóta 8 osztálya van. Az 1960-as évek elején 30—40 diák volt egy évfolyamon, ma 11—14. A lakosság iskolai végzettsége nagyon alacsony, 1/3-a csak 4 osztályt végzett, a negyvenes éveik végén és az ötvenes évek elején járók is kevés kivétellel csak 5 osztályt fejeztek be. Szerbül nyelvtanilag nagyon helytelenül beszélnek, de ki tudják fejteni mondanivalójukat. Magyarán, nem lehet őket eladni. Otthon és az utcán csak magyarul értekeznek, de sok szláv kifejezést kevernek beszédükbe. A magyar tv adásait ott már nem lehet fogni. Az intenzív gazdálkodás és a távoltság azt sem engedi meg, hogy át-átjárjanak Magyarországra.

Ha összehasonlítjuk a lakosság demográfiai szerkezetét a magyar falvakéval, akkor két dologban nagy eltérést tapasztalunk: Szentmihályon a családok 40 %-a háromgenerációs és mindössze 3—4%-ot tesz ki az (idős) egyedülállók aránya. Szentmihály uradalmi cselédfalva volt, lakossága sokáig nagyon nehezen tudott kiemelkedni a nyomorból, a szegénységből. A két világháború között a falu körül volt vére nagybirtokokkal és a szerb „dobrovoljac” családok kisbirtokaival. Ez utóbbiakat esetleg berbe vehették, mert a királyi Jugoszlávia törvényei szerint a volt szerb harcosok földjeit nem volt szabad megvásárolni. A szentmihályi határ nagyon kicsi volt, mindössze 300 kh-on osztozhatott a lakosság. Ez azt jelentette, hogy átlagosan családonként 1 kh föld jutott.

A valóságban persze más volt a helyzet. Egy családnak 25 kh-ja volt, mindenki őket tartotta a leggazdagabbaknak a faluban. Volt még 5—6 család, akinek 10—12 hold körüli birtoka, és ugyanannyinak 5 hold körüli földje volt. Talán a családok egyharmadának 0,5—1,5 holdja, a többinek, 60—70%-nak nem volt egy barázda földje sem. A családok egyharmadának nemcsak földje, hanem még háza sem volt. Ők tanyáról tanyára jártak és cselédlakásokban laktak. A többi szentmihályi szüleinek volt háza a faluban, de a mai falusiak a nagyszülőkkel együtt éltek, hiszen a szülők majd csak később szereztek házat. A ház fogalmán egyszobás, esetleg szoba-konyhás, nádtetes, vályogból készült lakást kell értenünk. „Gunyhót”, mint ahogy mondta valahány falubeli. Sokan, amikor kisgyerekek voltak, házbérben laktak. Rájuk a szomszéd vigyázott, illetve „minket otthagytak — mondta az egyik — az állatokkal, és ők, mármint a szülők, elmentek napszámba dolgozni.” A fiukat már 8—9 éves korban odaadták szolgálni. De a lányoknak is 10 éves korban már igyekeztek helyet találni a beeskereki gazdagoknál. A fiúk 14—16 éves korban napszámok lettek, kapáltak, arattak, csepelték a felnőt férfiakkal. Reggel 4-től este 8-ig tartott a munka. Néha 10—15 km-re is eljártak. Volt, hogy reggel megjelentek 20-an és csak 10 munkásra volt szükség. Akinek volt egy darab földje, az már az 1930-as évek végén a kukorica mellett dohányt, uborkát, zöltséget, sárgarépát, krumplit, hagymát termelt, és ebből — kicsi ugyan, de — eladásra is jutott. Az így összpörölt pénzből telket vettek.

1941-ben a Bányás német terület lett, ekkor a faluban megnőtt a munka iránti kereslet, és a napszám is emelkedett. Akadt olyan szerencsés család, aki 10 holdat tudott már felesben művelni. Elterjedt a hír, hogy aki addig bérelte a „dobrovoljac” földeket, az meg is veheti. De a szentmihályiak nem tudták a teljes vételárát egyből kifizetni, a kilátásba helyezett földvásárlások elmaradtak. A negyvenes évek elején a családok egynegyedének volt már disznaja és tehene, a háború végén meg lova is.

1946-tól a falu történetében piros betűvel kell írni. Ebben az évben a családok több mint fele kapott földet. Elvben minden családra egy hold föld jutott, a párttagság további egy holdat jelentett. A gyakorlatban azonban más volt a helyzet. Sokan nem éppen minden családra kaptak egy holdat. A földosztásból kimaradtak továbbá azok, akik nem voltak szakszervezeti tagok, akik 1944-ben megtagadták a katonai szolgálatot (dezertőrök) és még sokan mások. Például egy föld nélküli család azért nem kapott, mert 4 lova volt. Részesült viszont a földosztásból az egykori 25 holdas gazda fia(!).

A földosztás gazdasági jelentősége mellett sokkal nagyobb horderejű volt az a lélektani tény, hogy egyúttal megnyílt a földvásárlás lehetősége. A földvásárlás önbizalmat és egy életre szóló sikerélményt adott a falu mostani legidősebb generációjának. A földvásárlásból származó sikerélmény és az ebből táplálkozó önbizalom a szentmihályiaknál annál erősebb, minél idősebb valaki. Ma joggal beszélnek erről a korról úgy, mint a szabadság eljövételéről. „Megjött a szabadság és kaptunk jogot és vettünk földet, előtte nem volt jogunk.”

A múltnak ezt a szakaszát csak ma érzik ilyen jónak, akkor a jövő még mindig nagyon nehéznek és kilátástalannak tűnt. Már 1947-ben megkezdődött a beszolgáltatás és eltartott egészen 1953-ig. A beszolgáltatás ebben a szegény faluban is sok parasztembert keményen sújtott.

Azért 1948-tól, de különösen 1954-től az emberek elkezdtek vásárolni a földeket. Az elején olcsó volt és lefelezésre is lehetett venni. Előfordult, hogy minden évben újabb és újabb holdakat vettek a gazdák. „Az egyiket fizettem, a másikat foglaltam” — emlékszik vissza az egyik gazda. A környező szerb települések lakóira nem volt jellemző ez a kollektív földhétség. Ők inkább menekültek a földtől, mintsem ragaszkodtak ahhoz. Munkásként az iparban kívántak boldogulni. Ezzel ellentétben a szentmihályiak parasztlakartak lenni. Jövőjüket és boldogulásukat a földben látták. Sokat és keményen dolgoztak, hiszen mindent kárpótolt az, hogy végre maguk irányították a munkát és a család évről évre gyarapodott. Állandóan bővült a piacozók száma. Háromszor, négyszer jártak hetenként a beeskereki, kikindai, sőt az újvidéki piacra. Éjfélkor indultak és másnap délután 3-kor érkeztek vissza.

Az ötvenes években a házak zöme szoba-konyhás volt, de kamra és istálló is tartozott az épülethez. A lakás akkor az élet két elemi szükségletét, a pihenést és az étkezést tudta biztosítani szűkös szinten. Nem volt lehetőség semmilyen luxus kielégítésére. De nem is a fogyasztáson, hanem a gyarapodáson volt a hangsúly. A szükségletek középpontjában a földvásárlás állt. A jószágtartás is növekedett, de ennek végcélja szintén a további földvásárlás volt.

A hatvanas évek közepétől még mindig jellemző a földvásárlás, de egyre többen voltak azok, akik megtakarított pénzüket házépítésre fordították. A házak már kétszobásak voltak. Stílusukat illetően nem a földi beosztásuk, hanem mindkét szoba az utcára nézett, a köztük lévő folyosóból pedig ajtó nyílt az utca felé. A házak téglalappal és vert falból épültek. A konyha és a kamra mellett gyakran már nyári konyhát is építettek abból a célból, hogy az igazi konyhát rendben és tisztán tudják

tartani, azaz ne nagyon használják. A korábban épült házaknál kicserélték az ablakokat, a deszkából épült tűzfalat és beüvegezték a gangot. A lakásokba fűrdőszoba csak az 1970-es években került.

A hatvanas évekre jellemző még az állattenyésztés további felfuttatása. Ekkor már sokan voltak azok, akik egyre nagyobb számú állatot tartottak, 40—50, sőt 100 hízósertést meg 10—15 bikát, egy váltásban. Mindehhez társult az állandó piacozás és a dohánytermesztés. Akkor a fiatal gyerekeket, mihelyt kimaradtak az ötdikből, befogták kapálni, 15 éves koruktól pedig az állami gazdasággá alakult birtokra jártak. Keményen dolgoztak, 16 évesen szákkoltak a kombájnnal. Ezek a fiúk többet kerestek, mint egykor a szülei, de helyzetük egy csöppet sem volt könnyebb. Ha munkabírásuk megtorpant, a föllettek a következőképpen fenyegettek: „aki nem bír szakolni az mennyen haza”. A kézzel szórt műtrágyát a szél visszahordta az arcukba, ami annyira elviselhetetlen szomorúságot keltett, hogy a sor végére érve nekihasaltak a pocsolynak és elkezdtek inni.

Az 1970-es években az emberek pénzüket a mezőgazdasági gépek vásárlására fordították.

A helyi földművelészetet is támogatta őket hitelek nyújtásával. 1976-ban pl. 17-en kaptak hitelt mezőgazdasági gépek vásárlására. Pár évre rá a szövetség 3 hónapos bikák kihelyezését biztosította a gazdáknak. Egy, a nyolcvanas évek közepén végzett felmérés szerint a gazdák 40%-a vett fel hitelt. A pénz elsősorban mezőgazdasági gépek vásárlására, de ol és istálló építésére is fordították. A gazdaságok modernizációja azonban főleg magánereőből történt. Az első traktorokat 1968-ban vásárolták. Az említett felmérés alkalmával a parasztgazdaságok 60%-ának volt traktora. Volt, aki már a másodikikat vette. Az alábbiakban közöljük a többi, leggyakrabban előforduló gazdasági felszereléseket és azok előfordulását: eke (45%), ekepa és fogas (47%), tárcsa (45%), pótkocsi (36%), kukoricavetőgépet (23%), műtrágyaszóró (15%), permetezőgépet (20%). Teljes locsolóberendezés, tehát vízipumpa, csövek és motor az esetek 19%-ában fordult elő. Továbbá dohányfüzőgép (16%), elevátor (13%), fűkaszály (11%), búzavetőgép (9%), búzakombájn (6%) kultivátor (6%), fóliásator (8%), szalmaprés (8%), dohánypalántáló (6%); van még egy pár szénagyújtó gereblye, trágyaszóró és fejőgép.

A felszereléseket tekintve a mezőgazdasági háztartások fele teljesen, további egyharmada pedig részben modernizálta gazdaságát. Azokat tekintettük teljesen modernizáltnak, ahol minden, általuk végzett növénytermesztési munkához megvolt a megfelelő gép felszerelés. Nagyon fontos kiemelni, hogy a gépek térhódításával párhuzamosan, az emberek eladták lovaikat. A legidősebb generáció tiltakozott ez ellen, és most is sajnálják a már 10—15 éve eladott lovakat. Arra a kérdésre, hogy mit csinálna, ha több pénze lenne, az egyik ilyen, lovaitól megfosztott parasztember azt felelte, hogy venne lovakat és tehenet. Egy 83 éves megkérdezett elmondta, nem akarta fiának megengedni, hogy traktort vegyen.

folytatás a 6. oldalon

Pártházból/ba/ki/bé

Helyébe például gyógyszerterát

A Jórészt németajkúak lakta településen nagy baj történt néhány évvel ezelőtt. Amikor az NSZK-s vendégek az Ittenlek látogatását viszonzták, ami a két ország bizonyos településeinek baráti találkozója térebélyesedett, a vendéglátók — érthető módon — ki akartak tenni magukért. Mivel a községben nem volt — azóta sincs — művelődési ház, még egy nagyterem sem, a nagyközségi pártházban kértek albérlést.

A rendezvények lebonyolítására azt meg is kapták. A baj abból adódott, hogy az itt élő svábok kiállítását is rendeztek, s a tisztaszobát éppen a párttitkár irodájában rendezték be. (Amennyiben minden szempontot figyelembe veszünk, belátható, hogy arra az a helység volt a legalkalmasabb.) A baj eddig még nem lett volna igazi. Hanem attól vált azzá, hogy a párttitkár szobájában állandó helyet elfoglaló Lenin-kép helyére akasztották a sváb tisztaszoba állandó „kellékét”, a Feszületet. Lett haddelhadd... A környék vezetői szinte valamennyien kimentek a helyszínre a találkozótól, fegyelmivel fenyegetőztek — úgy emlékszem, volt, akinek ebből jutott is —, és hiteltelenné tették a szobát, noha az csupán egy kiállítás volt az itt élők eredeti tárgyaiból, a múltat idéző, féltve őrzött kincselből.

Egyébként a szobán forgó pártszékház éveken át — havi egy-két rendezvényt kivéve — üresen állt, csukott ajtóival, ablakokkal, tüntető bezártságával sok bosszúságot okozva nemcsak az ott élőknek, hanem az úton elhaladóknak is.

Napjainkra a helyzet megváltozott. Egyszerűsített „öltözetet” kapnak a pártszékházak. S ami külön öröm, nemcsak a külcsín,

hanem a belbecs is megváltozott — igény szerint. Még olykor külön árat is fizetve ezért — a többség érdekében.

Másképpen: amiért annak idején fegyelmet adtak, most dícséret, jobb esetben kitüntetés. (Joggal és örömmel)

*

Bonyhádon, a Fáy lakótelepen, az ott élők megnyugvására, a hónap elején gyógyszerterát nyitottak meg. A szépküllemű épület bejárata előtt a nyitás napján már három várakoztak reggel nyolc óra előtt.

— Milyen jó, hogy nem kell levánszorogni a központba — mondták többen is a nap folyamán, s azóta rendszeresen. Az új — pártszékházból lett — patika környékén három felnőtt körzeti orvosi rendelőben fogadják a beteget, és egy gyermekorvos gyógyítja a kicsinyeket. Persze, nemcsak ezt a „kört” látja el a patika, hanem többen ott várják ki az üzemorvos által felírt gyógyszert is.

Dr. Sipos Gáborné, a gyógyszerterát vezetője elmondta, hogy két gyógyszerész, négy asszisztens és egy takarítónő dolgozik az új patikában. S dolgoztak valamennyien a nyitást megelőző két hétben is — igen keményen, a lelkesedéstől hajtva. Segítettek a berendezésben, s takarítottak fáradhatatlanul.

Ezer Mihály, a városi tanács elnöke, beszélgetésünk elején azt az óriási dilemmát vezeti le, ami az építkezés körül fölmerült. Hol politizáljanak az emberek? A lakóterületen, avagy a munkahelyeken? Munkaidőben, vagy azon túl? Ha az utóbbira voksol a többség, vajon ugyanez a többség áldoz-e erre időt. Ha áldozna, milyen áron tenné?

Amennyiben lakóterületben gondolkodtak, Bonyhádon szükség volt az új

(már nem is annyira új!) lakótelepen a pártházra. A városnak viszont a nyolcvanas évek közepén pénze nem volt rá. A Központi Bizottságnak viszont igen. Így 1986-ban kizárólag pártberuházásként megépült a 150 négyzetméter alapterületű szép ház. S ez a tanácsnak egyetlen fillérjébe sem került! Ott tartotta az egyik alapszervezet az üléseit, majd a Hazafias Népfrontnak adták bérbe, egy nyáron pedig videomoziként is szolgált. Am a kihasználtsága nem érte el a kívánt fokot.

A városi tanács VII. ötéves tervében esetlegesen szerepelt a lakótelepen egy gyógyszerterát építése, de 1987-ben már világosan látszott, hogy nem futja rá a szűkös anyagi lehetőségekből. Ezért úgy határoztak, hogy bizonytalan időre, de legkevesebb, öt évre gyógyszerterárrá alakítják szinte jelentéktelen munkálatokkal a házat.

— Ennek során háromszor kellett megküzdeni a lakosság hangulatával — mondja az elnök, de hozzáteszi: — Bár magam is a gyógyszerterát mellett voksoltam, mert az ellátatlan telepen igen nagy szükség volt rá... A postaigazgatóság állta a szavát, szemben a mostani patikával megépült a kisposta. Az emberek számon kérték „mi van a gyógyszerterárral”? A párttagokkal is meg kellett küzdenünk, mert sokan nem értették, hogy amennyiben gyorsan fölépítjük a házat, azon csak nyerünk. Ha mi nem tartunk igényt erre a pénzre, akkor a KB másutt épít — mást. A harmadik vihart az építkezés kezdetén éltük át. Fanyalagva jegyezték meg a lakók, hogy pártház épül, amikor gyógyszerterát kellene...

*

Tamásiban szájról szájra száll a hír. Úgy, mint a nép-

mese. Szögezzük le, hogy lélektanilag megmagyarázható a dolog, hiszen meglehetősen zaklatott gazdasági és politikai viszonyok között élünk valamennyien. Am Tamásiban mégis szájról szájra száll a hír, amihez itt-ott — tán félreértés miatt — még egy-egy mondatocskát is hozzátesznek. S egy-két hete így szólt a hír: „Mozgalmi ház épül a belvárosban. A Hazafias Népfront, a Vöröskereszt lakik majd benne. Mit lakik? Pöffeszkedik. És talán az MSZMP is kap egy helyiséget a cifra palotában. Mert hogy cifra lesz, annyi bizonyos. És kinek a pénzéből építkeznek? Hát az állampolgárokból. S éppen akkor, amikor erre is, meg arra is sokalta nagyobb szükség lenne...”

Úgy hiszem, az ilyen mendemondák terjesztése az emberek pillanatnyi dühét talán levezeti. S ha már valamit levezetett, kérdezzük meg a kósza hírről a legilletékesebbeket.

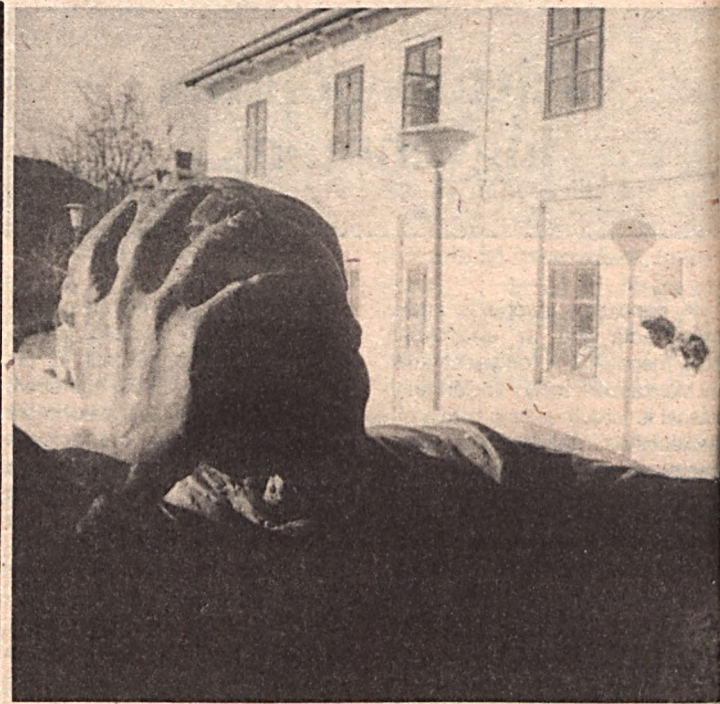
Grill Ferenc, a városi tanács elnöke:

— Szó sincs mozgalmi házról. S nem is tudom, hogy mire gondolnak az emberek...? Talán az OTP-s házak földszintjére?

— Valószínű — mondja Varga István, az OTP Megyei Igazgatóságának igazgatóhelyettese. — Az újabb harminchat lakásos társasház alsó szintjét is értékesítjük. Ott vásárol ügyvezetett társberuházásként irodahelyiséget a Vöröskereszt, a Hazafias Népfront. Ezenkívül három üzlet kap még ott helyet. Egyértelmű, hogy a lakóházak földszintjét is értékesíteni kell. Mivel a város központjában garázsokat nem építünk, célszerű ott üzleteket és irodákat kialakítani. Hát... ennyi az egész.

Valóban. Csupán ennyi az egész!

V. Horváth Mária

... úgy vár reád a város és a kis ház, melyben megszületted.

Szekszárdi

utazás

Babits-versekkel

* * *

„Kallbát ácsolta az erdőn: de tilos a fa / és örül ha egy nagy skatulyás házban / jut neki egy városi zord kis skatulya.”

fotó: czakó

„Csak a gépkocsi motora robbant, / ami a grófi palota előtt áll, / ...ez a gépbe zárt nyugtalanság, / melyben már örült iramok dobognak, / utak, távolok, terek, katasztrófák...”

Míntha egyre inkább nőne közöttünk a távolság. Talán nem tudunk egymásnak örülni. Talán ott van a jelenség gyökere, hogy rohanunk az életben, az életért, ennek örömeiért, és várható sikereiért. De ilyen rohanva? Elhagyjuk, egyre inkább távolodunk rokonainktól, barátainktól, gyermekeinkben nem tudjuk a „családfa-érzetet” felkelteni.

Nem is merem leírni, milyen régen volt, fél évszázada? Nálunk, a mi családjunkban mindig esemény volt, amikor egy rokon váratlanul (!) hazajött. Váratlanul? Nálunk mindig tárva nyitva volt a kapu, ajtó, ahogy most is van, csak akkor többen léptek át rajta. Az volt a természetes, hogy a Csima sógor pontosan tudta, mikor van a Ferinél, apámnál disznóvágás. Azt is tudta, hogy az előhísi üszőtől mikorra kell a borjút várni. Ott volt az eseménynél. S ez azt is jelentette, hogy a világ sora nem maradt távol tőlünk, még ha a Friss Újság-színvonalon is, de szót értettünk a Filléres vonatokról éppen úgy, amint esténként Kómvétes körösztapám bekapcsolta az utca, talán a község (?) egyetlen rádióját s hallgattuk áhitattal a dörmögő londoni rádiójelt.

No, annak idején még ismertük a le, fölmenő rokonainkat. Tudtuk, kinek ki az ipa, a napa, a menyé, a veje, a násza, sógora, húga. (Mellékesen a manapság magukra igen sokat adó, s nagyon okosnak tűnő újságírók kedvelten írják le, hogy ifjabb Marosán György, meg ifjabb Bányász Rezső, holott kétféle, hogy az ifjabb Marosán lenne a szívívó, ha még az, hiszen: az ő édesapja a Marosán György, a szívívó pedig ifjú, az ő fia, ha van neki, lehetne az ifjabb, látva az úr képét néha a tévében, úgy gondolom, hogy fia, tehát „az öreg Gyurkának az unokája” nem lehet a szívívó, bár, ki tudja?

Tehát távolodunk egymástól, nem tudjuk megszólítani távoli rokonunkat, aminthogy szembetalálkozva egy régi fizimiskával, nem tudjuk, miként szólítsuk. Te, izé, hogyis, miként is? Dado-gunk. Nem ismerjük föl a volt katonacimborát — igaz, nincs is erre serkentő „mozgalom”, mert újabbban még az obsitos-találkozókat is elhagyták az arra illetékesek.

Még visszatérve a régi időkre Nálunk az kifejezetten családi esemény volt, ha valahol búcsú volt. A vásár nem különben eseményszámba ment. Az örletés pedig ünnep volt. Anyám napokig

készült. Kenyeret sütött. Tyúkoknak vette életét, frissen metszette a tábla szalonját, szép fehérre mosott kenyérruhába csomagolt mindent, még egy bögrébe lekvárt is a gyerekeknek, ha édességre fáj a foga. És a hajnali útrakelés, a hűvös-csípős reggel nyalka szél vitte a lovak sörényét, az első ülésig csapta a lovak farkát, csípősen, még a lófog is friss volt. S elindultunk. Például a negyvenöt kilométerre lévő Bedegkérre. A százötven kilométerre lévő fehér-

Távolodunk

várburgói erdők aljái, vagy éppen a Somogyország közepén lévő Igal községbe. Kocogott a jól tartott ló, haladt a kocsis, mintha a ló is tudta volna, hogy az eperfás — szederfás — út egy-egy község között csak a miénk.

Amint haladtunk, nem úgy ültünk némán, mint manapság a bajai gyors koszos első osztályú fülkéjében: kukán, bénán. Volt szavunk egymáshoz. Igaz, olyan történeteket mesélt öreganyám, hogy némelyik miatt éjjel is fölriadtam, de legalább mesélt, beszélt hozzám. Arról, hogyan járt az a fiatalember aki fogadásból kihúzott egy fejját, s amikor meglátta, a temető éji homályában, hogy nem azt húzta, amire fogadott, úgy dugta vissza, hogy a kabátja sarkát is nyomta a földbe. Nem sokáig, mert ottan szörnyet halt és az ő feje fölé tüzték negyednap a frissen ácsolt keresztet. Voltak persze más dolgok is. A szobán forgó Csima sógor tizenhét szuronyrohamban vett részt Isonzónán s ezen gyilkolásokat századszor is hallani éppen olyan élmény volt, amikor a sógor által leszárt disznó a szérűskertben nyargalászt a hátán égő szalmával együtt.

Most meg hol vannak a jó történetek. A szép mesék. Leányom még máig halás, hogy megtanítottam mesélni, a mesét érteni. Jó hasznát veszi ennek, pedagógusként és fiatal anyaként is. De tegyük a szívünkre a kezünket: Mikor mondtunk utoljára mesét unokánknak, gyermekünknek. Rábizzuk a Sky-ra. Most már ennek következtében kialakult az általam szkáj-gyerekek titulált

élőlény, amelyik hajnalig nézi a vibráló képcsovet. Ez a gyerek tudja, hogy a világon ki a legjobb popsztár, meg a legszexisebb csak, azt nem tudja, hogy a Rodostó melyik hazánkfiaival hozható össze, s ki a város költője, aki széphistóriában megírta minden Árpád-házi királyunk történetét.

Jönnek a vendégek? Igen. Néha. Alkalmadtán. Névnep. Esetleg a városban focizik egy csapat, ahol a rokon érdekelt. Vannak, akik árubeszerzés okán ugranak át hozzánk egy-két órára. De azt ne várjuk, hogy itt is töltsék az estét. Jószerint helyünk sincsen, hova lefektetnénk a barátot, a rokont. S felkészülve sem vagyunk. Anyánknak még jól jött, ha kiugrott az udvarra és lecsapta a kacsát, tyúk vagy liba fejét és kész volt a vacsora. Ma nem tudom, ha a Kedves Olvasó kinyitja a hűtőgépét, talál-e két szelet sápadt felvágottat — vacsora után.

Ami aztán a távolodást gyorsítja, kézzel fogható, mérhető — nemcsak filozofálgató téma. A viteldíjakról lesz szó. Ha eljön hozzám Vécseről öreg katonacimborám, a Wartburg étvágya ezer forintra tehető. Ha vonaton megyek hozzá, kettőnknek ezer forint, még az a szerencse, hogy a nyugdíjas-cédula kedvezményre jogosít. Am nem ad kedvezményt annak a szülőnek, aki két csemetéjével, tehát negyedmagával akar — mondjuk, a pécsi állatkerthez menni. Pestről nem is szólva. Az útiköltségek növekedése, horribilitása pedig szinte sorompó. Akadályozza, hogy felugorjak Pestre, délelőtt nézni egy-két múzeumot, délután egy focit, este meg kabarettet! No, arra a nyugdíjfolyósító igazgatóság, de még a Bér- és Munkügyi Hivatal sem „hatalmaz” fel. Így elmarad a múzeum, a foci, a távoli rokonnál az esti beszélgetés.

Aztán itt vannak a munkahelyek. Tapasztalom: a dolgozó addig „beszámítható”, amíg standard állományban van. Ha nyugdíjba helyezik, egy év, két év múltán csak akkor emlékeznek rá, ha a fekete zászlót kiakasztják az ablakba.

Úgy tűnik, egyre inkább távolodunk egymástól. Pedig mennyire szükségünk volna szoros emberi kapcsolatra, baráti szóra, jó dumákra, családi, szíves hangú estékre, nótától hangos pinceszerekre. És arra, hogy mindig eszünkbe jusson: nem vagyunk egyedül. Ne legyünk egyedül!

Pálkovács Jenő

Vihar egy pohár vízben?

Maradona Stuttgart után dönt

Miután múlt vasárnap a Bologna elleni olasz bajnoki mérkőzésről (1:1) hiányzott Diego Armando Maradona, az FC Napoli argentin kulcsjátékosa, klubjának vezetése erős tűz alá vette a dél-amerikai csillagot. Maradona hát- és gerincfájdalmakra panaszkodott, de nem konzultált az olasz csapat orvosaival, hanem egyszerűen meghozta saját döntését: nem játszik a Bologna ellen. Corrado Ferlaino elnök és Ottavio Bianchi edző egyaránt azzal vádolta Maradonát, hogy sorozatos önkényes döntéseivel bomlasztja a Napoli együttesének közösségi szellemét. Erre Maradona úgy válaszolt: ha ezért a támadásért nem kér bocsánatot tőle az elnök és a szakvezető, akkor szedi a sátorfáját, és — még mielőtt szerződése lejárna — az idény végén visszatér hazájába, Argentínába.

A legújabb fejlemény: Maradona időt adott arra, hogy megkövessék, ezt jövő szerdában megszabta. Akkor játssza ugyanis a Napoli a nyugatnémet VfB Stuttgart ellen az UEFA Kupa döntőjének visszavágó mérkőzését idegenben. (Az első 90 perc az olaszok sikerét hozta, 2:1 arányban nyertek.)

Nem vitás, Maradona a Napoli kulcsembere. 1984 óta, amikor Nápolyba szerződött a Barcelonától, az olasz együttes eredményei ugrásszerűen javultak. Többek között — fenn-

állása történetében először — bajnoki címet is szerzett (1987). A kemény azzurri bajnokságban a tavalyi idényben is 15 gólt rugott a dél-amerikai ász. Idén is jól megy neki a játék, jelenleg 19 gólnál tart, amit az olasz bajnokságban, illetve az UEFA Kupáért lebonyolított összecsapásokon rúgott az ellenfelek hálijába.

Maradona álláspontjáról egyébként ezekben a napokban igencsak nehezen szerezhető be érdemleges információ, mert meghirdette a „silenzio stampát”. E azt jelenti, hogy három hónapon keresztül sem ő, sem más Napoli-futballista nem áll szóba olasz újságírókkal azért, mert — mint Maradona mondta — „mindenfélét összefirkálnak manapság a nápolyi játékosokról”. Így azután csak egy nápolyi magán-televíziós társaságnak hajlandó nyilatkozni. Ott állandó meghívott vendég, véleményére, kommentárjaira odafigyelnek. És persze szép pénzeket is fizetnek neki ezért...

A nápolyi klubvezetés egyébként már megkezdte a békítő manővereit. Luciano Moggi, az egyesület általános igazgatója úgy nyilatkozott a csütörtöki olasz sajtóban, hogy az egész Maradona-ügy „vihar egy pohár vízben”. Csakis azért robbant ki, mert Ottavio Bianchi nem tud megbocsátani Ma-

radonának. A legutóbbi idény végén Bianchi összetűzött négy nápolyi futballistával. Maradona nem az edző, hanem a megtámadott játékosok mellett állt ebben a vitában. Maga Bianchi egyébként nem hajlandó engedni. Mindenfelé híreszteli, hogy Maradonát gyakorlatilag hetekig nem látja edzéseken, képtelen vele szót érteni. Tény: ezekben a napokban az argentin játékos a garázsában (!) berendezett „miniszalonban” edz. Ott mindenféle csodálatos erőfejlesztő, és más gépek vannak elhelyezve. A gyógyulásban segít neki honfitársa, doktor Ruben Oliva, aki az elmúlt években már többször sikeresen kezelte Maradona különféle sérüléseit. Vaiószínű Oliva jelenléte is zavarja a klubvezetést, hiszen miért veszi igénybe Maradona az argentin csodadoktort, amikor olasz orvosok népes hada áll rendelkezésre az FC Napoli-nál?

Maradonára nagy szükség van. Ebben az idényben hat alkalommal szenvedett bajnoki vereséget a Vezuv alatt elhelyezkedő város csapata, s mind a hat alkalommal Maradona nélkül játszottak Carecák.

Ha ő nincs pályán, akkor a szurkolók is csalódtak, noha kimutatták: mindig telt ház (85 ezer néző) előtt játszik otthon a Napoli, amióta Maradona Itáliába szerződött.

Mocsai Lajos
a TBV Lemgóhoz
szerződött

Mocsai Lajos, a világbajnoki ezüstérmes olimpiai negyedik helyezett magyar kézilabda válogatott vezetőedzője elkötelezte magát a nyugatnémet bajnokság élvonalában szereplő TBV Lemgóhoz. A 35 éves mesteredző a napokban két-éves szerződést írt alá, s a megállapodás szerint június 10-ig kell munkába állnia.

— Még a szülői olimpia előtt tárgyalási engedélyt kaptam — nyilatkozta Mocsai Lajos, aki négy és fél éve irányítja a legjobbak felkészülését. — A szövetséggel kötött szerződésem a jövő évi világbajnokságig, március közepéig szól, de az egyik pontja lehetővé teszi, hogy kedvező ajánlat esetén ettől a nyártól külföldön folytassam edzői tevékenységem. Nem tagadom, erre a lépésre családom: feleségem és négy gyermekem érdekében vállalkoztam.

Véleménye szerint távozásig kijelölik utódját?

— Nagyon bízom benne. Erre mindenféleképpen szükség van, ugyanis május utolsó napjaiban Nyíregyházán kéthetes edzőtáborozás kezdődik, s nem lenne szerencsés, ha a kerettagok szakvezető nélkül gyakorolnának.

Hörvath László, a szövetség titkára ehhez a következőket fűzte:

— Tudtunk Mocsai Lajos távozási szándékáról, így döntése nem ért váratlanul bennünket. A kapitányi posztra több jelöltünk is van, de behatóan eddig még nem foglalkoztunk ezzel a kérdéssel.

Labdarúgó NB I

„Kinevezett” csatárok a PMSC-ben

Nem nehéz megjósolni, hogy a focihétvégén Győrött születik nézőcsúcs: a Rába ETO a Fradit fogadja. A zöld-fehér színek hódolói az ETO-stadionban randevúznak, tekintettel a magukat idegenben sem különösebben túrtúztató vérmes Fradi-hívekre, nemcsak a két csapatnak, de a rendezőknek is fel van adva a lecke. A Fradiból a hét-közi MNK-mérkőzésen három kulcsjátékos Kincses, Fischer, Dzurják is hiányzott — Győrben már legalább a gólerős csatárja, Fischerre számíthat Rákosi Gyula vezetőedző. Az élmény további csapatali közlő a legnehezebb leckeje a Videotonnak lesz; ugyanis Tatabányáról nagyon nehéz pontokkal távozni. A fiatalos lendület és a rutin összecsapásának is titulálható a találkozó.

A dél-dunántúli csapatok közül a PMSC a Vasast fogadja, a Siófok, lábában a szerdai mérkőzéssel, az MTK—VM vendége. Legutóbb az Újlői úton bíztató erényeket csillogtató pécsiek számára szinte kötelező a győzelem. Ami nem lesz könnyű, hiszen a Vasasnak ez a mérkőzés az utolsó szalmaszál,

amibe belekapaszkodhat, különben már matematikai esélye sincs a bentmaradásra. A 12. helyen álló pécsiek számára nem ilyen nagy a tét, de egy újabb hazai hidegzuhaný keservesen kínos bajnoki véghajtást ígérne a piros-feketéseknek. Garami József vezető edző — mint már annyiszor ebben a bajnokságban — roppant nehéz helyzetben van, ami az összeállítását illeti. A héten tovább gyűrűzött a sérüléshullám: Kónyának, Czérának és Palaczkának kérdéses a játéka. Ráadásul a csatár, Márton begyújtotta harmadik sárgalapját.

— Így csak „kinevezett” csatárok lesznek majd a PMSC-nek? — kérdeztük a vezető edzőt.

— Igen, a legutóbbi kinevezett középpályás sorból most kinevezett csatárokat csinálunk — jegyezte meg tréfásan a mester, aki összeállítását ezúttal nem szorgalmazta.

A 25. forduló műsora: Szombat: Haladás—Dunaújváros, Bp. Honvéd—Vác, Békéscsaba—Veszprém, PMSC—Vasas (valamennyi 17 órákor). Vasárnap: Tatabánya—Videoton (17), ZTE—Újpesti Dózsa (19).

Az NB I állása

1. Bp. Honvéd	24	12	6	—	6	32—23	48
2. Ferencváros	24	13	2	3	6	38—28	46
3. MTK—VM	24	10	7	2	5	34—29	46
4. Videoton	24	14	—	3	7	40—27	45
5. Rába ETO	24	12	3	2	7	38—27	44
6. Váci Izzó	24	10	4	4	6	30—24	42
7. Tatabánya	24	10	3	5	6	31—26	41
8. Békéscsaba	24	10	3	2	9	33—28	38
9. Siófok	24	7	3	5	9	28—31	32
10. Veszprém	24	6	6	2	10	19—30	32
11. ZTE	24	6	4	4	10	33—31	30
12. Pécs	24	6	3	6	9	28—32	30
13. Haladás	24	6	4	4	10	25—34	30
14. Ú. Dózsa	24	7	2	4	11	29—29	29
15. Vasas	24	4	2	7	11	24—48	23
16. Dunaújváros	24	2	5	4	13	23—47	20

Állati dolgok

Kísérletezgetünk, kísérletezgetünk...

(Fabula de nobis — rólunk szól a mese)

Egy angol etológus fehér patkányokkal folytatott kísérletekkel vizsgálta a zsúfoltság hatását az állatok társas viselkedésében. Köztudottan a patkány egyike a legszívósabb természetű állatoknak, de a vizsgálat eredményeként kiderült; az állati szervezetet súlyosan károsítja a zsúfoltság, a „társadalmi szervezetlenség”. Még ennek az igénytelen rágcsálónak is szüksége van arra, hogy ideje egy részét magányosan töltse, és saját, egyéni karaktere szerint vegetáljon, vagy ha úgy tetszik, mint biológiai lény, funkcionáljon.

A kísérlet eredménye röviden: gátlástalan szexuális szokások, szadizmus, növekvő agresszív viselkedés. A hímek minden ok nélkül megebesítették egymást, bizonytalanná vált a csoporton belüli rangsor, megsértették a területi tabukat, nem gondoskodtak a fiatalokról, végül tömeges pusztulás következett be.

És mi a helyzet mostanság velünk, homo sapiensekkel, az emberekkel? Mert olvasom, hogy egy statisztikai felmérés szerint a középkorú, negyvenötven éves férfiak halandóságának számarányában a száznál is több éves férfiakéval egyenlő. Nem írok barátom, aki több év óta nem járt nálunk, meglepődve kérdezte tőlem: mi van veletek? Mindenki rohan, lökdösődik, káromkodik, ezt korábban soha nem láttam.

kerület). A budai „levegősebb”, zöldövezeti kerületekben (első, második, tizenkettedik) kisebb az effajta elhalálozási ok. Sőt, vidéken is ritkábbak a fenti halálnemek, s ezen belül megvénként is változnak. (A második kerület „eredménye” a Német Szövetségi Köztársaságával, a hetedik kerület pedig Szíria férfi halandóságával egyenlő. Tán ez is jelent valamit!)

Vagyis: van gond!

Ugyanis a zsúfoltabb kerületekben, városokban élők könnyebben esnek áldozatul a stresszhatások okozta infarktushoz, neurozist csillapító ivászatoknak, egészségtelen életmódból következő gyomor- és tüdőráknak. Mert ez, ugyebár, statisztika. Tehát némelyek tekinték talán magukat kísérleti állatnak?

Az is kétségtelen tény, hogy az utóbbi években agresszívabbak lettünk a közlekedésben, a bolti vásárlásban, hogy csak két közismert példát mondjak. Német író barátom, aki több év óta nem járt nálunk, meglepődve kérdezte tőlem: mi van veletek? Mindenki rohan, lökdösődik, káromkodik, ezt korábban soha nem láttam.

Mit lehet erre válaszolni? Legfeljebb azt — amint a statisztika is mutatja —, hogy az emberi természet, szellemi kapacitás, vagy akár érzelmi, lelki türrőképeség bizony nem

gyémántból van. Hamarabb kopik, mint gondolnánk, s elég talán néhány fát, bokrot látni munka után, egy kissé benzin- és füstmentesebb levegőt szívní, hogy kevesebb legyen az infarktus, az önmaga szellemiségét, emberségét gyöttrő egészségrombolás, a magyar átkot, sírva-vigadást emlegető önpusztítás, mely tetszik, nem tetszik — statisztikailag is! — nemzeti ügyé vált már régen.

Tehát: gond van!

Mert, hogy egyesek nem patkányoknak születtek, az világos, de irtózatosan gyanúsnak, hogy a statisztikában is jelentkezik már az, amit az orvosok egy-másfél évtizede pontosan tudnak.

Persze, nem lakhat mindenki kertés villában vagy zöldövezeti kerületben, de az tény: riasztó tünet, hogy zsúfoltságunk nemcsak emberi természetünkől forog ki, hanem olykor tönkreteszti családi életünket, munkamorálunkat, vagyis — szoktuk mondani, ugye? — össznépi, társadalmi érdekeinket.

És engedtessek meg, hogy azt mondjam; egy budapesti belső kerületi, sötét, napfénytől szinte elzárt, körfolyosós bérház minden esti veszekedő, részeg-ordibáló életében élni, egyenlő a szellemi igény csökkenésével, az emberi tartás elvesztésének különböző formáival, az ösztön-élet durva

elhatalmasodásával, és a „mimóza” lelkű fiatalok számára deviáns, olykor neurotikus magatartás kialakulásával. Vagyis: magyar-nemzeti szellemi kapacitásunk és egészségügyi viszonyaink züllesztésével.

Ez elől menekülnek a lakáskérlemezők ezrei, ettől ingerültebbek a tanácsok lakásosztályainak dolgozói. A falanszter-panel házakban ritkán kialakuló közösségektől eltekintve, irtóznak lakótelepre költözni azok, akik lakást cserélni akarnak, hiszen a napfényes ablakú, kicsiny szobák a normális emberi lét alapfeltételeit is alig szolgálják egy-egy összezsúfolt családban. Nem beszélve a panel-falak által állati akol-melegé összekovacsolt lakóközösségről, ahol, mint falun, már korán tapasztalatokat szerezhettek a gyermek és serdülőkorú a felnőttek nem érintkezésének módozatairól.

Hol van a gyógyító természet, az egy főre eső szükséges élettér-negyzetméter? A falakon. A heideggeri felismerés, mely szerint a természet áruvá lett, igaz. Nem vehet kiskertet, nem építhet nyaralót, nem lakhat nagyobb lakásban? Nosza, hegyeket, erdőket, zúgó patakokat, száguldo motorcsónakokat, és napűtötte sziklafalaknak támaszkodó, vagy homokos tengerparton nyújtózó telteklű nőket várásznak hatalmas poszterekkel a szobák falára. Elsősorban a fiatalok. Kitágítják a panel-dobozt, a sötét belvárosi lakást, vitárolások suhannak a szobák falán, fenyvesek hajladoznak a szélben, havas sziklabércek

magasodnak napfoltos rétek mögött, bizonyítva a társadalmi rétegek, és kialakult lakásvizonyok között egyre egészségtelegebb különbségeket pótolandó vágyakat, illúziókat.

S mit jelet javasolni?

Vonzó életmintát? Magasabb iskolázottsági és szellemi szintet, mely ismét csak a nemzeti karakter és morál ügye? Akkor, amikor egy sörösüveggel a kezében bámul valaki a többórás munkabérért vásárolható „Lakáskultúra” című újság fedőlappján díszelő erkélyes, teraszos, tágas, világos lakásocskát? Aztán jót húz a sörből, majd kér még két-három üveggel, hogy elfelejtse, mit látott. Ugyanis nemcsak a rossz álmokat, hanem a túl szépeket is jobb, ha elfelejti olykor az ember. Heteg közben tönkreteszti az életét és másokét? Hát ez a gond! Mert a kerületi összehasonlítás mellett a jelzett halálókokban a nehéz fizikai munkások nagyobb arányban szerepelnek, mert a zsúfolt lakásban ők élnek. Furcsa módon a tüdőrák, gyomorrák sem elsősorban a Rózsadombon, az egészséges környezetben élők között arat, a halál inkább a rossz lakásvizonyokkal küszködőket kaszálja le. No és az öngyilkosság, melyben dobogós helyezettek vagyunk a világstatisztikában?

Ezt az arányt is inkább azok növelik, akiket jobban gyötör a hétköznapok — sokszor már megoldhatatlannak tűnő — lakásproblémája. És ha triviálisnak tűnik is a hasonlat: egyesek tán így élnek, mint annak az angol tudós etológusnak a kísérleti patkányai?

A patkányok szívósabbak, mint az ember. Ám a környezeti és kórházi orvosok a megmondható annak — és most már a statisztikai felmérés is! —, mit jelent a zsúfolt összezártság. A fokozott stressz-helyzet miatt előbb-utóbb túlságosan sok javakorabeli ember sírkeresztjén füttyül-trillázik majd a rigó, amit pedig még életében szeretett volna hallani. Az is lehet, hogy egyre több szipózó, családtól elhanyagolt, felnőtt példát, nemzeti öntudatot és tartást vesztett fiatal hallgatja majd ezt a rigót valamelyi ideggyógyintézetben.

Európa Kelet felé lejt.

Valljuk be, nemcsak topográfiai, hanem a korábbi századoktól napjainkig, egy s másban szellemi értelemben is. De ez az Európa, szerényen számítva vagy száz éve már, elvesztette szellemi kisugárzását. Viszont az emberiség visszafordíthatatlan törvényei szerint egyre zsúfoltabb, ingerlenebb lakóhelyünké vált. Csak az egyéni szellem, a morál — és az ebből következő közösségi morál — egyre magasabb kifejezésével érhetjük el, hogy ebben a zsúfolt, Kárpátok övezte, világméretekre képes kicsiny területen, valóban két lábón járó legfejlettebb emlísként élhessünk.

Különbözik még egy húsvéti rozsmaringalma is, nem hogy a földben süketen és vakon bújáló vakondok, a maga törvényei szerint magasabb szinten vegetál, mint mi, emberek.

Györfly László

Hírek

Események

Információk

Köszöntjük

PONGRÁC

nevű
kedves olvasóinkat.A Pongrác görög eredetű
név, jelentése mindenható,
nagyon erős.Védőszentje: Pacratius,
római gyermek-vértanú.A népi meteorológiában
az első „fagyosszent”.

A Nap kél: 4.11 órakor

nyugszik: 19.10 órakor

A Hold kél: 10.40 órakor

nyugszik: 0.57 órakor

Gorbacsov
Pekingbe látogat

A pekingi diákok tüntetést terveznek Mihail Gorbacsov jövő héten esedékes kínai látogatása idejére — közölték csütörtökön ifjúsági aktivisták. Hozzáfűzték: szeretnék találkozni Gorbacsovval, hogy megvitassák vele a szabadság és demokrácia témakörét. A tüntetést, mint közölték, hétfő délután, Gorbacsov érkezésének idején, a Tienanmen téren tartják meg, s meghívják a szovjet vezetőt a pekingi egyetemre.

A diákok Hu Jao-pang pártvezető április 15-én történt halála óta szinte minden nap megmozdulásokat tartanak, demokráciát és szabadságot követelve. A hatóságok engedékenyek voltak ezekkel a tüntetésekkel kapcsolatban, de a Reuter brit hírügynökség szerint meglehet, hogy erélyesen lépnek fel minden olyan akcióval szemben, amely a látogatás idején történik. Gorbacsov személyében 1959 óta első ízben utazik Kínába szovjet vezető.

PEN központ nyílik Moszkvában

René Tavernier a PEN Club új elnöke

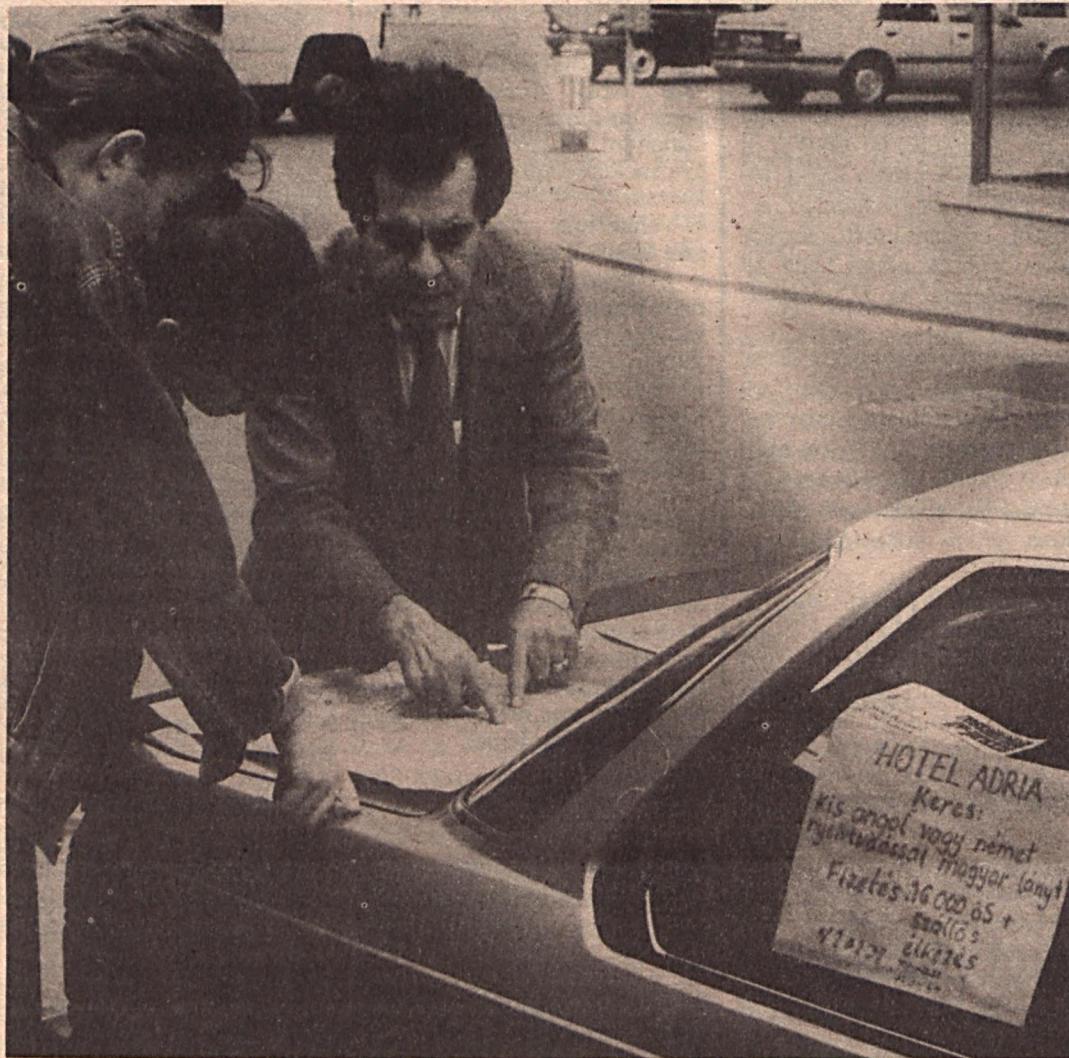
A 74 éves francia René Tavernier-t választotta meg a PEN Club elnökének az írók nemzetközi szervezete 53. kongresszusán, amely szerdán ért véget a hollandiai Maastrechtben. Tavernier a brit Francis Kinget váltja fel az elnöki poszton. Megbízatása három évre szól. A PEN Club

ugyanakkor eleget tett annak a kérésnek, hogy a Szovjetunióban is nyisson központokat.

A tanácskozáson részt vett Andrej Bitov, orosz nemzetiségű író, aki elmondta, hogy az első szovjetunióbeli PEN központ valószínűleg hamarosan megnyílik Moszkvában. Eddig

43 orosz nemzetiségű író jelezte szándékát, hogy aláírja a PEN Club alapszabályzatát. Fazil Iszkander litván író, aki Bitovval és négy másik szovjet irodalommal együtt vett részt a kongresszuson, közölte, hogy a második PEN központ Litvániában kezd meg működését.

Magyar lányok kerestetnek Bécsben

fotó: kapflinger

Egy magángazdaságon alapuló
bánsági
kis falu fejlődéstörténete

folytatás a 3. oldalról

A traktorra ugyanis nem a család középső férfitagja ült fel és következőképpen ő vette át a munkaszervezésben és irányításban is a fő szerepet. Ezzel a felelősségük is megnőtt, amire igazából nem volt felkészülve. A legidősebb generáció tanácsadó és irányító szerepe — a technológiaváltás következtében — megszűnt. Történt ez akkor, amikor a munkában még aktívan részt vettek. (Ezek konfliktusokat eredményeztek a többgenerációs együttélésben.)

A legnagyobb előrelépés a gépesítés mellett a lakáskörülményekben észlelhető. Az 1970-es évek végén és a nyolcvanas évek elején a módosabbjai lebontották a másfél vagy két évtizede épült, már furdósobával ellátott házukat és korszerű, emeletes épületeket csináltak helyükbe (4–6 szobásakat). A lakások mindössze 12%-a egyszobás, és 83%-ukban van fürdőszoba. A szentmihályiak a hetvenes évek közepétől megvásárolták az összes létező háztartási berendezéseket. Még az olyan drága háztartási gépek, mint a mélyhűtő vagy az automata mosógép is, csak elvétve hiányzik egy-egy háztartásból. Fridgester kivétel nélkül mindeütt van. A rávaló pénz egy részét pár éves föliázással — amely szintén a 70-es években

terjedt el — könnyen előteremtették. Ebben az időben az árak kedvezőtlen alakulása következtében sokan leálltak a nagybani állattenyésztéssel. Olyanok is, akik addig évi 150 sertést hizlaltak korszerű ólájukban. Akik leálltak az állattenyésztéssel, azok közül egyesek dohánytermesztésre, mások a föliázásra tértek át.

A szentmihályi parasztságok átlagosan 10 kh földet birtokolnak és 20%-uknak megvan a földmaximum, azaz 17 kh. Emellett bérelnek is földet. E parasztságok az 1946-os földosztást követően állandóan felfelé ívelő és gyors gazdasági növekedést értek el. A hagyományos parasztságok szétesése és a korszerű vállalkozási gazdaságok megjelenése az 1970-es évek közepétől tapasztalható. Az ilyen gazdaságokat úgy működtetik, hogy mihelyt nem kifizetődő valamit termelni vagy tenyészteni, azonnal leállnak azzal, és átállnak olyan növény termesztésére vagy állat tenyésztésére, ami az adott piaci viszonyok között kifizetődő. Ez a piachoz való állandó alkalmazkodás azonban megrázkódtatta a szentmihályi parasztsereket idegrendszerét, elvette valamikor jókedvüket, és elégedetlenkedő emberekké váltak.

Kovács Teréz

Zalaegerszege

Főiskola a volt pártházban

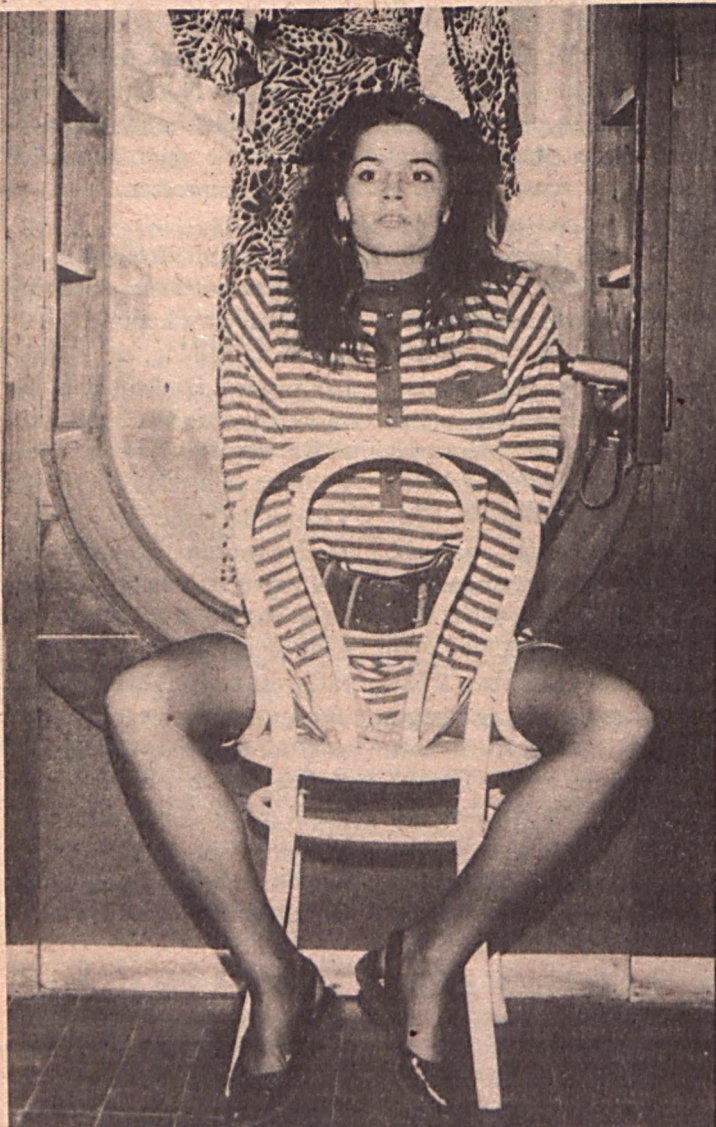
— A politikai intézményrendszer megújulásával és a tanácsi munka korszerűsítésével több megyei és városi intézmény épülete, illetve épületrésze kap új funkciót Zalaegerszege.

Az MSZMP Zala Megyei Bizottsága például az állami oktatás céljaira ajánlotta fel oktatási és képzési központját,

amely a pártszékházban működik tovább.

Ez év őszétől a helyi számítási főiskola kollégiumi és tantermi gondjait enyhíti, jövő szeptemberben pedig helyet kap benne a Pécsi Orvostudományi Egyetem 30 — később pedig 60 — fős kihelyezett egészségügyi főiskola tagozata is.

Tengerészcsíkosban

Örök divat a fiataloknak a tengerész-módi. Akár trikón, akár egybe- vagy kétrészes ruhán, sportos öltözetben hordhatják mindazok, akiknek stílusa, alkata engedi.

Kitüntették Kányádi Sándort

Az Elnöki Tanács Kányádi Sándor romániai magyar költőnek és lapszerkesztőnek az egyetem és magyar kultúrára gazdagító, a magyar és a román népsorsközösségének tudatosítását

szolgáló kiemelkedő irodalmi és műfordítói munkássága elismeréseképpen, 60. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetéssel adományozta.

Beethoven-koncertek
Martonvásáron

Három Beethoven-koncertet tartanak nyáron Martonvásáron, a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutatóintézetének parkjában levő hangversenyterületen. Július 8-án Erdélyi Miklós vezényletével a Magyar Állami Énekkar és a Magyar Állami Operaház művészeinek a közreműködésével a Coriolan nyitányt, a IV. szimfóniát és a C-dúr misét adja elő a MÁV Szimfonikus Zenekar. Július 29-én Kobajasi Kenicsiro vezényli majd a Magyar Állami Hangversenyzenekart, amely a Magyar Állami Énekkar közreműködésével az Egmont-nyitányt és a IX. szimfóniát adja elő. Az évad utolsó koncertjén Kovács János vezényletével és Jandó Jenő zongoraművész közreműködésével, a Magyar Állami Hangversenyzenekar tolmácsolásában az Esz-dúr zongoraverseny és a VII. szimfónia csendül fel.

Apróhirdetések

HÁROM- ÉS FÉLÉVES LADA 1200-as és egy ZS-es Lada 1200-as eladó. Érdeklődni: 74-13-215 telefonon egész nap.

A SZEDRESI HUNYADI MG. TERMELOSZÖVETKEZET felvételre keres 1 fő gépjármű villamosági műszerész. Jelentkezni lehet a gépesítési főigazgatóvezetőnél.

Kossuth rádió:

8.00: Hírek. Időjárás. 8.05: Műsorismertetés. 8.20: Villáglablak. 8.50: Népi muzsika. 9.28: Beszélő nehéz. 9.40: Kikerikirály. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Washington emlékműve 1885. február. 10.10: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. 11.10: Magyar írás. 11.54: Reklám. 12.00: Déli krónika. 12.30: Ki nyer ma? 12.40: Reklám. 12.45: Külpolitikai könyvespolc. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.00: Hírek. Időjárás. 14.05: Műsorismertetés. 14.10: Népdalok, néptáncok. 15.00: Erről beszéltünk. 15.29: Kecskeméti kórséta zenével. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Zeneiskolásoknak — zeneiskolások muzsikálnak. 16.18: Új magyar hangjáték — 1988. 17.00: Alapítványtévők. 17.25: Ipargazdák. 17.30: Idősebbek hullámhossza. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.25: Könyvújdonságok. 18.28: Műsorismertetés. 18.30: Esti magazin. 19.15: Neveletlenek. 20.15: Bohuslav Martinu szülőhelyén. 21.05: Kilitó. 21.50: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.30: A Szemle különládása. 23.00: Operaest. 23.50: Locke: Zene őfelségének. 24.00: Hírek. Időjárás. 0.15—4.20: Éjfél után.

Petőfi rádió:

6.05: Reggeli csúcs. 7.33: Sportreggel. 7.57: Műsorismertetés. 8.00: Hírek. Időjárás. 8.05: Az izraelita fe-

Rádió, televízió

lekezet negyedórja. 8.20: Slágermuzeum. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. 9.05: Napközben. 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. 12.10: Vereczkey Erzsébet cigánydalokat énekel, Rácz László cimbalmozik. 12.25: Édes anyanyelvünk. 12.30: Magyar nóták Kisfaludy Károly és Tóth Kálmán verseire. 12.50: Sport. 12.58: Műsorismertetés. 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. 13.05: Pop-hullám. 13.45: Időjárás- és vízállás-jelentés. 14.00: Péntektől péntekig. 16.55: Reklám. 16.58: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Garázs. 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. 19.05: Sport. 19.15: Csak fiataloknak! 20.10: Operettkedvelőknek. 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. 21.05: Senki többet? Harmadszori. 22.15: Máról holnapra. 0.15—4.20: Éjfél után.

Bartók rádió:

6.00: Muzsikáló reggel. 9.00: Műsorismertetés. 9.03: Időszaki kiállítások. 9.08: Zenekari muzsika. 10.10: Csak fiataloknak! 11.05: Utazunk az Államokon át. 11.10: A King's Singers énekegyüttes a Brit-szigetek népdalaiból énekel. 11.56: A kamarazene kedvelőinek. 13.00: Hírek. Időjárás. 13.03: Műsorismertetés. 13.05: Hallgassuk újról 14.05:

Zenekari muzsika. 14.35: Bellini: A puritánok. 17.27: Új kamarazene felvételeinkből. 18.22: Barokk muzsika. 19.00: Hírek. Időjárás. 19.03: Műsorismertetés. 19.05: Diáktévé. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia Nagytermet. 21.30: Hangszerzőlők. 21.59: A Magyar Rádió Muszorgszkij-ciklusa. 22.: Kritikus füllel. 23.30—23.33: Hírek. Időjárás.

TV1

8.58: Műsorismertetés. 9.00: Képzés. 9.10: Az emberi test. (Angol rövidfilm) 9.35: És mégis mozog a föld. Tévéfilm. 10.35: Képzés. 16.48: Műsorismertetés. 16.50: Hírek. 16.55: Műsorajánlat. 17.00—19.00: Péntek délután. 19.00: Esti mese. 19.10: Hajlékony szármakon. 19.20: Közlemények. Műsorajánlat. 19.25: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Kányádi Sándor 60 éves. Portréfilm. 20.45: Reklám. 20.50: „Egy szoknya — egy nadrág”. 21.35: Lánca. Angol film. 23.05: Híradó 3.

TV2

17.00: Képzés. 17.45: Mozalk. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek. 19.00: A bosszú napja. Szovjet film. 20.19: Tv2. 21.00: Híradó 2. 21.20: Tv2. 21.30: Éjszakai szóvalás. 22.26: Tv2 Napzárta.

MEGRENDELÉS

Megrendelem a „Dátum” c. napilapot ..... példányban 1989. június hó 1-től. Vállalom, hogy az előfizetési díjat a nálam jelentkező postai kézbesítőnek kiegyenlitem.

Név: .....

Lakcím: .....

A megrendelőlapot
kérjük az alábbi címre eljuttatni:

Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt.

Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.
7100

révai nagylexikona révai nagylexikona révai nagylexikona

RÉVAI NAGYLEXIKONA

Az első két kötet ára: 917,- Ft/db.

Név: .....

Cím: .....

..... példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon köteteit az alábbi címen:

Babits Kiadó, Szekszárd, Pf.: 237

A megrendelés határideje: 1989. június 30.
Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatást, valamint befizetési csekkeket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

A TÁÉV villanyszerelő- és szerelőipari előgyártó üzemei rövid határidőre vállalják

- kifestésű elosztó- és kapcsolóberendezések (lemezszekrények, alumínium tokozottak), illetve
- idomvas tartószervezetek,
- alumínium- vagy horganyzott lemezből készülő szellőzőrendszerek,
- távvezetési csőalátámasztások, redősívek,
- hőközpontok blokkosított előregyártását.

Megrendeléseiket a következő címen várjuk:

Tolna megyei Állami Építőipari Vállalat,
Szekszárd, Tartsay Vilmos u. 10.
Pf.: 79, 7100. Telefon: 74/12-311

Hidasi Ferenc üzemvezető
villanyszerelő előregyártó üzem,
265-ös mellék

Zavaczkó Zoltán üzemvezető
szerelőipari előregyártó üzem,
260-as mellék

MEGJELENT

Csanádi — Fényes A TÁRSASÁGI JOG KÉZIKÖNYVE

A szekszárdi Babits Kiadó kiadványában a társasági jog iránt érdeklődők és a társaságok alapításában érdekelttek egyaránt megtalálják a közkereseti társaságokra a korlátolt felelősségű társaságra, a részvénytársaságra vonatkozó ismereteket.

Keresse a könyvtáraknál és a könyvesboltokban!

A Gemenc Szálló

kényelmes szobáival,
szép éttermével,
hangulatos éjszakai
bárjával
kellemes pihenést biztosít
vendégeinek.

Szekszárd,
Mészáros Lázár u. 1.
Tel.: 11-722
Telex: 14-240

A nyugalom házhoz jön.

ÁLLAMI
BIZTOSÍTÓ

Kedves Asszonyom! Tisztelt Uram!

Engedje meg, hogy felhívjuk figyelmét az Országgyűlési Tudósítások c. lapunkra, melyet 1989 januárjában indítottunk és a parlamenti ülészekokhoz igazodva folyamatosan megjelenítettünk.

E dokumentumértékű, objektív tájékoztatást szeretnénk minden olyan érdeklődőnek eljuttatni, aki a társadalmi megújulásban és a reformtörekvések sikerre vitelében részt kíván venni.

(Az OT az Országgyűlés időszakában naponta, az ülés másnapján a teljes jegyzőkönyvi anyaggal és tájékoztató tudósításokkal jelenik meg.)

Amennyiben kéri, az eddig megjelent számokból teljes sorozatot még korlátozott számban tudunk biztosítani.

Az OT (18 Ft/pld.) előfizetési díja egy évre 648,- Ft

félévre 324,- Ft
negyedévre 162,- Ft
A befizetés módja, átutalással: Magyar Hitel Bank Rt
Széchenyi I. téri Igazgatósága 2. sz. fiók
215-88880 sz.

215/00439/0028 elszámolási számlára
Megrendelési szándékát a mellékelt űrlapon szíveskedjék jelezni.

Ugyancsak felhívjuk Erdélyi Tudósítások című, májusban induló lapunkra, amelyből kérésére próbaszámot küldünk.

Üdvözlettel és köszönettel:

Haas György
felelős kiadó

Budapest VII. Wesselényi u. 23. (Hungary)

Telefon: (361) 224-831, 429-131 Telefax: (361) 422-339
Levél cím: 1399 Budapest Pf. 260 (Hungary)

KIS- ÉS NAGYKERESKEDELEM · VENDÉGLÁTÁS
IPARI TEVÉKENYSÉG

Telefon: (72) 33-422 Telex: 12468
Telefax: (72) 13-342

TÁJÉKOZTATÓ A MAGÁNSZEMÉLYEK RÉSZVÉNYVÁSÁRLÁSI FELTÉTELEIRŐL

(KIVONAT)

Egy részvény névértéke 100.000,- Ft. Jegyzéskor a névérték 30%-a kötelezően befizetendő, de ennél nagyobb összeg, sőt a teljes névérték is befizethető.

A részvényjegyzés futamideje 1989. február 16-tól 1990. szeptember 30-ig tart. Ez időszakban az új részvényjegyző tulajdonosi jogait nem gyakorolhatja, de a befizetett összeg után a befizetéstől az alaptőkeemelésről véglegesen határozó közgyűlés napjáig (várhatóan 1990. október 1.) a magánrészvényeseket évi bruttó 17% kamattal illeti meg.

Az új részvényes tulajdonosi jogait 1990. október 1-től gyakorolhatja. Ekkor kerül a birtokába az a bemutatásra szóló, forgatható értékpapír, amely évente osztalékra jogosítja, illetve a részvény várható árfolyamemelkedése nyereséget biztosít számára.

új értékpapír · magánrészvény
· biztos befektetés ·
árfolyam-emelkedés · osztalék

DÁTUM

1989. V. 12. PÉNTEK

Az USA közbelép?

Panama: robbanásveszély

Panamavárosban szerdán délután ugrásszerűen megnőtt a feszültség, miután ismeretlen fegyveresek lelőtték a biztonsági erők két tagját, az ellenzék vezetői pedig megsebesültek egy másik utcai összecsapásban. Az éjjel hivatalosan bejelentették, hogy érvénytelenítik a vasárnapi általános választás eredményét a szabálytalanságok miatt, miközben a már hitelesített részeredmények a kormánypártok nagy előnyét mutatták. Helyi megfigyelők szerint határozottabb intézkedések is elképzelhetők a kormányzat részéről. Az Ultimas Noticias című délutáni lap még azzal a főcímmel jelenhetett meg, hogy „Duque győzött, az országban teljes a nyugalom”. Amire azonban az utcará került, a helyzet megváltozott. Az ellenzék kisebb, de harcias felvonulást tartott az üzleti központban, az Avenida de Espanán, ahol állítólag a rendszer félkatonai szervezetének, a „Hűség brigádok” jelvényeit viselő ellentüntetők támadták meg. Verekedés tört ki, amelyben a menet élén haladó mindhárom ellenzéki vezető — Endara elnökjelölt és a két alelnökjelölt — könnyebben megsérült. A tömeget a biztonsági erők vízágyúval és könnygázzal szétoszlatták.

Ezzel az első összecsapással párhuzamosan, egyelőre kideríthetetlen körülmények között a főváros Santa Ana negyedében egy másik tüntetés is kirobbant, amely állítólag komoly lövöldözéssel ért véget.

A bizonytalanságot és az ebből fakadó feszültséget óhatatlanul növelte, hogy alig van hivatalos tájékoztatás a legfrissebb eseményekről, s az így keletkező információk úrt híresztelések töltik ki. A rémhírek egymást gerjesztik, megfordulnak külföldön, s felerősödve érkeznek vissza az éteren keresztül. Egyesek már szerda délelőtt több tucatnyi halottról beszéltek. A kormány végső, kiutasítás előtti utolsó figyelmeztetésben részesített tizenegy külföldi tudósítót a tények eltorzítása miatt.

Kormányparti megfigyelők azzal magyarázzák a helyzetet, hogy az Egyesült Államok növeli a belső és a külső nyomást. Szervezett helyi csoportok felléptetésével provokálja a rendszert, s előkészíti a világközvéleményt a közvetlen beavatkozásra. Diplomáciája keresi a latin-amerikai vezetők támogatását, és igyekszik elszigetelni Panamát a kontinensen is.

Megalázó élelmiszerfüggőség

ENSZ: afrikaiak, egyetek cirokot!

Afrika ne majmolja a Nyugatot a táplálkozási szokásokban, hanem izelje meg ismét hagyományos terményeit — ezt tanácsolja a fekete földrésznek az utóbbi években pusztított éhínség elkerülésére az ENSZ Afrikai Gazdasági Bizottsága.

A bizottság szerint a hagyományos táplálékoktól való elfordulás oka Afrikában is a városiasodás. A kontinensen szinte korlátlanul teremthető kukorica, a cirok, a köles, a yam és a kasszava, ám a földrész környezeti viszonyai nem kedveznek a búzáknak, az aprának, a rizsnek és a zabnak. Márpedig ezek kereslete egyre növekszik a változó étkezési szokások miatt: a városiakok kenyert akarnak a hagyományos lepények helyett és sört is akarnak inni.

— Ha Afrika nem fordul ismét régi terményei felé, soha nem fog kikerülni az egyre megalázóbb élelmiszer-függőségéből.” — figyelmeztet az ENSZ-intézmény tanulmánya. A FAO becslése szerint a kontinens élelmiszerimportja tavaly több mint 10 milliárd dollár volt, az afrikai országok teljes árubehozatalának 16,5 százalékát és az összeg belátható időn belül évi 20 milliárd dollár fölé emelkedhet. Közben azok a mezőgazdasági cikkek, amelyekből az afrikai országok exportképesek — kávé, kakaó, tea — nem hoznak többet évi 12 milliárd dollárnál. A felmé-

rés szerint a földrész elmaradt, technológia- és tőkehiánnyal, sivatagosodással küzdő, sáskaveszélytől sújtott mezőgazdasága tavaly 78,8 millió tonna gabonát termelt, 20 százalékkal többet, mint 1987-ben, pusztán a sok esőnek köszönhetően. Hosszabb távon egyelőre azonban csak a hagyományos, új technológiák elsajátítását kevésbé igénylő, a helyi körülmények között kevésbé kényes terményektől várható fejlődés. Ez azért döntő, mert a népességrobbanás tovább tart: Afrika lakossága 2000-ig várhatóan 1 milliárdra nő a mostani 600 millióról. Ennek az a következménye, hogy az egy főre jutó mezőgazdasági termelés csökken: 1975 óta több mint egytizeddel esett vissza. Ma minden négy afrikai közül egy külföldi élelmiszersegélyre van utalva.

A hagyományos kultúrák a gyarmatosítás idején szorultak vissza, helyüket javarészt a mai exportcikkek, a kávé, a kakaó foglalta el. Az utóbbi másfél évtizedben ezek visszaeső világgiazi ára és a párhuzamosan fokozódó exportkényszer tette lehetetlenné az élelmiszertermelés fejlesztését. Afrika jelentősebb hitelek ezentúl sem számíthat: az egyelőre több érv az olcsóbb hagyományos termények támogatása mellett.

Mészáros György

Szezonelő Siófokon

fotó: kapfinger

Magyar evezősök külföldön

E hét végén már külföldi versenyeken is vízre szállnak a magyar evezős válogatott keret tagjai. A felnőttek az NSZK-ban, előbb pünten Schweinfurtban a bajnokság-magyar hármasviadalon próbálnak szerencsét, aztán szombaton és vasárnap Mannheimben egy nemzetközi regattán indulnak. A magyar színeket 35-en, a legjobbak képviselik.

Az ifjúságlak szombaton és vasárnap az ausztriai Ottensheimben versenyeznek. A küldöttségben 21 sportoló kap helyet, de a

ballagás és az érettségi miatt a válogatottak közül többen Itthon maradni kényeszerülnek.

— A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt pécsi szervezete 1989. május 12-én, pénteken 18.00 órakor tartja soron következő gyűlését a Vasutas Művelődési Házban (Pécs, Várady A. u. 7/2.).

Találkozó

Németh Miklós, a Minisztertanács elnöke csütörtökön hivatalában fogadta Andrew Sarlost és Patrick Keenant, a Kanadai-Magyar Üzleti és Kereskedelmi Tanács hazánkban tartózkodó küldöttségének vezetőit.

A szívélyes légkörű eszmecsere résztvevtek a delegáció tagjai, jelen volt Derek Fraser, Kanada magyarországi nagykövete.

Hibáztunk

Lapunk csütörtöki számában Gyenesei Istvánnak, a Somogy Megyei Tanács elnökének neve sajnos helytelenül jelent meg. A hibáért az érintett, és kedves olvasóink szíves elnézését kérjük.

Szintén tegnapi számunkban a „Ki a föld?” című írásból kimaradt az első mondat, amely így hangzik: „Van egy jó ötlete a meggazdagodásra?”

Sajtótájékoztató a 100. munkanapon

A baranya megyei tanács elnökének találkozása a megyei sajtóval

Beiktatását követő századik munkanapján, május 9-én Piti Zoltán tanácselnök megtartotta első sajtótájékoztatóját.

Összefoglalta és értékelte az irányítása alatti hónapok eseményeit, tájékoztatást adott többek között a megyei tanács, mint testület és mint hivatal korszerűsítésére irányuló törekvésekről, a tanácsi jogalkotó munkáról. A megye gazdasági helyzetéről szólva kiemelte a környezetvédelem

súlyos gondjait (Ófalu, Garé), valamint a bányászat esetleges visszafelújítása miatti aggodalmakat. A tanács javaslata az, hogy az Ipari Minisztérium a szénbányászat és az ércbányászat témáját ne külön-külön, hanem együtt tárgyalja, és a döntéshozatalnál vegye figyelembe a bányászatnak a térségre gyakorolt hatását. A politikai helyzet érintésénél aláhúzta, hogy a megye eddig mentes volt a szélsőséges politikai viharoktól. Kifejezésre

juttatta a tanácsi vezetés tárgyalási szándékát — többek között — a Baranya Megyei Ellenzéki Kerekasztallal is.

Piti Zoltán hangsúlyozta a sajtóval való folyamatos és korrekt kapcsolattartás fontosságát, kijelentette, hogy tabu témák nem lesznek.

A továbbiakban a sajtó képviselőinek kérdéseire válaszoltak a megyei tanács jelenlévő tisztségviselői.

Böröcz István

Hangverseny

A Holló együttes május 16-án 17 óra 30 perckor Szekszárdon a Megyei Könyvtár udvarában — rossz idő esetén a gyermekkönyvtárban — jótékonyági koncertet ad, amelynek bevételét erdélyi gyermekek olvasótorjai foglalkoztatásához ajánlják fel.

Denevér-kötetek

A titokzatos háztól az Erotikus kislexikonig

Denevér Könyvek címmel új kiadványokkal találkozhatnak az olvasók a könyvesboltok polcain. A régi népszerű detektív, illetve kalandos és romantikus regényeket felelevenítő sorozatról, a TÉKA, a Magyar Hírdető és az RTV belkereskedelmi igazgatóságának közös vállalkozásáról csütörtökön, a TÉKA Könyvterjesztő Vállalat székházában tájékoztatták az újságírókat.

Eszerint a Denevér emblemmával napvilágot látó kötetekben azok az immár klasszikusnak számító művek jelennek meg, amelyeket az irodalomtörténet szerzőik legnépszerűbb könyveként jelez.

A sorozat tervezésekor arra törekedtek, hogy a kötetek egységes arculatot tükrözzenek, s korhű és változatos cím-

lapjukkal felkeltsék a figyelmet. Az első négy Denevér-kötet Wallace A titokzatos ház és A kalandor című könyve, valamint Rogger A grenoble-i gyors és A három csepp vér című munkája már kapható.

Szóltak a sajtótájékoztatón a közös kiadványok és a terjesztői vállalkozás másik sorozatáról is, amelyben gazdagon illusztrált, népszerű ismeretterjesztő művek olvashatók majd. A kötetek egy-egy témakör — például a kultúrtörténet és az erotika — régmúlt időben megjelent munkáinak illusztrációs anyagát fogják össze, hozzájuk írt új szöveggel. A ciklusban idén Szilágyi Imre Ki-kicsoda a görög-romai mitológiában? című munkája, valamint Knoll-Jaeckel Erotikus kislexikonja lát napvilágot.

KÖZÜLETI ÉS MAGÁNHIRDETÉSEIT

3 napos átfutási idővel megjelentetjük a DÁTUM-ban.

Társasági rovatban: házassági, gyermekszületési és egyéb közleményeit is közöljük.

HIRDETÉSFELVÉTEL: A MAGYAR HIRDETŐ MEGYEI IGAZGATÓSÁGÁNÁL.

Szekszárd, Arany J. u. 8. 9—12 óráig

Pécs, Sallai u. 9.

Kaposvár, Április 4. u. 18.

Székesfehérvár, József A. u. 9.

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván, Főszerkesztő-helyettesek: Eördögh Bertalan és dr. Tóth Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Torontó). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröcz István, Czákó Sándor, Gadó György, Kapfinger András, Györfy Árpád, Mátyás Mária, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16—277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11—422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadószolgálat postahivatalánál, a kézbesítőtől, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodánál (HELIR), Budapest XIII. Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj egy hónapra 115.—Ft, negyedévre 345.—Ft, fél évre 690.—Ft, egy évre 1.380.—Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864—9170